

T I E N E N K I N D

D. Menkens - Van der Spiegel

TIENENKIND

Tekeningen van Jan Lutz

D. MENKENS - VAN DER SPIEGEL

TIENENKIND

G. F. CALLENBACH N.V. - UITGEVER - NIJKERK

Een mooi plan

„Nou, Hilly, we gáán.”
 Hilly Rietkerk heeft zeker al een kwartier daar staan wachten in dat gangetje bij de deur. Of vader nooit kwam! Ach, maar hij had nog zoveel te zeggen tegen moeder en hij kan haast niet weg komen van de broertjes, die ook al wakker zijn.

Vader moet wèg. Vader moet naar Duitsland. Over een uur moet hij al in de trein zitten. Dan zullen ze hem in heel lang niet terugzien.

Hilly mag vader naar het station brengen. Dat geeft een beetje vreugde bij het grote verdriet.

„Eerst de fiets maar,” zegt vader. „Ga jij vooruit, Hilly, dan kun je hem beneden vasthouden, terwijl ik de koffers haal.”

Hu, wat is het nog donker. Het is ook nog zo vroeg. Er gaat nog niet eens een tram. Daarom moeten de zware koffers op vaders fiets naar het station worden gebracht. Later brengt Hilly de fiets dan weer naar huis.

„Kom, Hilleke, maak een beetje voort.”

Omdat ze op een bovenhuis wonen, moeten ze een trap af. Het is een stenen trap. Door de donkerte kun je de treden niet zien en is het net, of je een diepe put in moet. Goed vasthouden maar aan de leuning.

„Zo, meiske, houd jij mijn karretje maar vast,” zegt vader, als ze beneden zijn. Dan gaat hij zelf weer naar boven, om de koffers te halen. Hilly rilt, terwijl ze daar alleen staat. Niet omdat ze het koud heeft, maar omdat alles zo akelig is.

Ah, daar is vader weer. Moeder ook. Moeder helpt de fiets vasthouden. Dat is maar goed, want die ene koffer is zo groot. De fiets zou wel om kunnen vallen, als Hilly hem alleen tegenhouden moest. Hilly is nog niet zo erg groot. Tien jaar pas.

De grote koffer achterop, de kleinere aan het stuur. . . .

„Dà-à-àg! Dà-à-àg!” roept vader, als ze op weg gaan. Zijn stem klinkt een beetje raar.

„Dà-à-àg! Dà-à-àg!” roept moeder en haar stem klinkt nog raarder.

„Dà-à-àg! Dà-à-àg!” Zien kunnen ze elkaar al niet meer en nòg roepen ze.

„Geef me een arm, Hilleke,” zegt vader even later. Zijn stem is nu gelukkig weer gewoon. Wat zou het echt wezen, hier samen met vader op stap te zijn, als hij niet zo ver weg hoefde. Als hij nu eens gewoon voor een paar dagen ergens heen ging en dan weer terugkwam! Dan zou het fijn zijn, om hem weg te brengen.

Toch is het nu ook nog wel een beetje leuk. Haar arm door die van vader, haar kleine hand in vaders grote. . . .

„Hilleke,” zegt vader, „nou ben jij thuis de oudste op één na.”

Daar moet ze om lachen. Toen ze eens op een keer aan 't bazen was over de broertjes en die daar niet

van gediend waren, had zij gezegd: „Jullie moet doen, wat ik zeg, want ik ben de oudste.”

„Op twee na,” had vader uit de andere kamer geroepen. Ja, nu zal het zijn: op één na, als ze straks weer bij moeder is.

„Zul jij een flinke meid zijn, Hil?”

„O ja, Vader, natuurlijk. Ik zal voortaan elke dag de aard-appels schillen, nou en ik zal zusje aankleden en ik zal de jongens helpen en ik wil wel bij den groenteboer in de rij gaan staan, o, en ik zal nog véél meer doen.”

„Prachtig. Als je precies doet, wat moeder wil, dan is het voldoende. Moeder zal wel dikwijls erg verdrietig zijn. Probeer jij haar dan wat op te vrolijken, zeg! Dat kun je best. Jij, mijn grote dochter van tien jaar. . . .”

„Maar ik zal zelf ook wel erg verdrietig zijn, als u weg bent, Vader! Ik vind het zo naarl” Goed dat het donker is. Nu kan vader haar tranen niet zien. Moeder heeft gisteren gezegd: „We moeten flink zijn. Als we allemaal gaan huilen, is het voor vader nog veel erger, om weg te gaan.” Moeder was werkelijk flink. En zij, Hilly, ook. Maar nu, hier in donker, mogen er toch wel een paar traantjes vallen.

„Ja, jij zult ook wel verdrietig zijn, maar toch is het voor moeder erger. Moeder heeft nu alle zorgen voor jullie heel alleen en — nu ja, er zijn dingen, waar moeder allicht over piekeren zal, dingen, waar jij je hoofdje nog niet over breekt. Wees daarom erg lief voor moeder. Als er vervelende dingen zijn, op school, of met Ria, vertel die dan niet, tenminste als het niet nodig is. Vertel haar de leuke dingen. Dan kan ze nog eens lachen. En wees aardig voor de jongens. Zij moeten zoveel missen, wat jij op die leeftijd hadt. Toen jij zo oud was, als zij nu zijn, hadden we nog geen oorlog.”

„Nee. Wat was het toen een fijne tijd, hè Vader?”

„Ja. Laten we hopen, dat die fijne tijd nog eens weer voor

ons komt. Hopen en bidden, Hilly! Of eigenlijk: bidden en hopen. Het bidden moet voorop gaan. Bid maar elke dag, of God vrede wil geven, bid, of we voor elkaar gespaard mogen blijven."

„Ik — ik bid natuurlijk altijd voor u." Ach, nu merkt vader toch, dat ze huilt. Hij slaat zijn arm om haar schouders, drukt haar tegen zich aan. „Mijn lief, lief Hillekind," zegt hij, „niet al te bedroefd zijn. Er komen wel weer betere dagen."

„Maar u blijft zo lang weg."

„O, maar elke dag telt af. Morgen kun je denken: nu zijn we al weer een dag dichterbij vaders thuiskomst, overmorgen twee en zo ga je maar voort. En, zeg, je schrijft me immers elke week een brief? Ik ook aan jullie. Ja, nu weet ik wat. Bij elke brief aan moeder zal ik een klein briefje voor jou voegen. Dat wordt dan een briefje voor jou alleen."

„O, Vader, fijn!" Nu huilt Hilly niet meer. Dat is ook zo reuzeleuk. Ze kent genoeg kinderen, die een vader in Duitsland hebben, maar ze heeft nog nooit gehoord, dat die kinderen een briefje helemaal voor zich alleen kregen.

„Ik ga elke dag naar de post uitkijken, Vader!"

„Morgen soms al?"

„Nee, morgen zit u misschien nog in de trein. Maar volgende week kan er toch wel een komen, hè?"

„Jawel. Maar de brieven blijven soms erg lang onderweg. Daar moet je rekening mee houden. Dat heb ik ook tegen moeder gezegd. Jullie moeten niet direct ongerust zijn, als de post je eens wat lang laat wachten. In een land, waar oorlog is, kan alles natuurlijk niet zo geregeld gaan. Ik zal ook wel eens lang op die van jullie moeten wachten."

„En dan moet u ook niet ongerust worden."

„Natuurlijk niet. We zijn geen bangerds, wat jou! We zullen dapper zijn. En — we zullen op God vertrouwen. Juist als we dat doen, kunnen we dapper zijn. We weten, dat Hij voor ons zorgt. We weten, dat er alleen maar datgene met ons

gebeurt, wat Hij goedvindt. En we weten ook, dat Hij ons liet heeft. Daarom zal Hij niets laten gebeuren, wat slecht voor ons is. Zul je daaraan denken, Hillekind, als er eens akelige dagen zouden komen?"

„Ja, Vader, ja, vast hoor!"

Als vader zo spreekt, lijkt alles minder erg. Dan voelt Hilly zich bijna blij. En dan voelt ze zich al heel groot. Ja, als ze nog klein was, zou vader anders spreken, dat is nogal begrijpelijk.

Hè, ze wou, dat ze zo nog uren lang met vader doorlopen kon. Maar dat is niet zo. Ze zijn nu al in de Ankerstraat. Dan krijg je de Touwstraat, dan de Wieldrechtse straat en, als je die door bent, kom je op de Stationsweg. Ze weet de weg best, al is het donker. Trouwens, zo heel donker is het niet meer. Het wordt al een beetje licht.

Ja, het wordt lichter. Als ze bij het station zijn, kun je al op de klok zien, hoe laat het is. Het duurt nog bijna een half uur, eer de trein gaat. Kunnen ze nog niet een eindje doorlopen?

Nee, vader vindt het beter, direct naar het perron te gaan. „De treinen zijn zo vol," zegt hij. „Als ik vroeg ben, heb ik kans op een zitplaats, want de trein staat hier al klaar. En hoe gauwer jij weer bij moeder bent, hoe beter. Je vergeet niet, wat je mij beloofd hebt, hè? Jij oudste op één na. . . ." Vader wil nog een grapje maken, vader wil Hilly aan 't lachen brengen, maar dat gelukt niet. Het is al een hele toer, om niet te huilen.

„Als je de Wieldrechtse straat uit bent, mag je wel fietsen, hoor Hil! Het is daar niet zo druk en dan al wel licht genoeg."

„Ja Vader? O, fijn! Dan ben ik gauw thuis."

Nu nog een stijve pakkerd — dan is het voorbij. Dan loopt daar op de Stationsweg een klein meisje met een grote herenfiets. Dat meisje snikt. En op de trap van het station staat een grote man tussen twee koffers. Die snikt wel niet,

maar kijkt toch erg verdrietig. Zou zijn dochterke misschien nog een keer omkijken?

Ja, ze doet het. Ze wuift. Hij wuift terug, neemt dan zijn koffers en gaat de draaideur door. Nu begint voor hem de verre reis naar het vreemde land. En voor Hilly begint dat nieuwe, vreemde leven zonder vader.

Nee, maar nu moet ze hier niet als een klein kind lopen huilen. Ze zet de fiets even tegen een boom, veegt haar tranen weg en snuit de neus. Ze moet moeder opvrolijken, heeft vader gezegd. Dan moet ze ook met een vrolijk gezicht thuiskomen. Ze zal alles doen, wat vader gezegd heeft. Wat grappig zei vader dat: „als je precies doet, wat moeder wil, dan is het voldoende.” Ja, maar ze wil meer dan voldoende. Stel je voor, dat je op school met voldoende tevreden was. Dan kreeg je een rapport met allemaal zessen. Zes is immers het cijfer voor voldoende? Of vijf? Nee, vijf is twijfelachtig, vier onvoldoende, zes voldoende, zeven ruim voldoende, acht goed, negen zeer goed en tien uitmuntend. Tienen krijgt op school zowat niemand. Zij zelf heeft er nog nooit een gehad. Ze had op haar laatste rapport twee negens, vier achten en verder zessen en zevens. Maar — wat op school niet kan, kan thuis. Ze zal zorgen, dat ze in alles uitmuntend is. Dan wordt ze een tienenkind. Daar moet ze zelf om lachen. Gek woord: tienenkind. Nou, maar ze wordt het. Ze zal zorgen, dat moeder veel goeds over haar kan schrijven. Fijn zal dat zijn. Ook voor vader. Die is dan natuurlijk blij. Op die manier vrolijkt ze niet enkel moeder op, maar vader ook. Vader krijgt daar ginds vast geen erg prettig leven. Het is er zo akelig met dat bombarderen. Daarom vooral vond moeder het zo vreeslijk, dat vader er heen moest. Ze denken wel, dat Hilly dat niet snapt, maar daarin vergissen ze zich. Toen vader straks dat zei van dingen, waarover zij haar hoofd niet brak, had ze graag geantwoord: „ik begrijp u best, Vader!” Ze had het niet gedaan, omdat

vader het misschien vervelend zou vinden. Als je al zoveel begrijpt, vinden grote mensen je eigenwijs. Nou, eigenwijs of niet, zij weet dan best, dat moeder bang is voor die bombardementen en bij zichzelf denkt: als vader daar maar niet verongelukt. Verschrikkelijk zou het zijn, als dat gebeurde. Verbeeld je, dat vader nooit meer terugkwam. O, daar wil ze niet over denken. Ze zal elke morgen en elke avond bidden, of hij bewaard blijven mag.

Wat wordt het al licht. Er fietsen al heel wat mensen zonder lantaarns aan. Zou ze ook maar opstappen? Ze kan heel goed fietsen en ze geeft er niets om dat het een herenfiets is. Of het zadel niet te hoog staat? Ja, natuurlijk, maar dat gebruikt ze niet. Ze fietst staande. Ze slaat haar been niet eens over de stang, maar steekt het er onder door. 't Staat wel een beetje raar en het mag bijna nooit, maar vader heeft nu zelf gezegd, dat hij het goed vond. Ja, als ze de Wioldrechtse straat uit was. Nu is ze pas aan het begin en het is een lange straat. Zou ze dan maar opstappen? 't Is nog helemaal niet druk. Als vader geweten had, dat het nog zo stil zou zijn, had ze best hier al gemoogd. Zal ze? Nee, hoor, ze doet het niet. 't Zou wat moois zijn, als ze nu al begon met ongehoorzaam zijn. Dat wil ze niet.

De hele Wioldrechtse straat huppelt ze op een sukkeldraf naast de fiets. Dan, om de hoek, stapt ze op. Trappen, trappen maar. Hoe vlugger thuis, hoe beter.

Zo, ze is er. Nu maar hard bellen en kijken, of moeder voor het raam komt. Zelf die fiets de trap opsjouwen kan ze niet en hem zo maar neerzetten is gevaarlijk.

Ha, daar kijkt moeder. Och, och, wat een behuild gezicht. Toen vader eenmaal weg was, kon moeder haar tranen zeker niet langer de baas blijven. Arme moeder. Maar nu is Hilly er. Die troost je wel. Die vrolijk je wel op. O ja, beslist.

Die eerste morgen

„Moeder, u raadt nooit, wat ik worden wil.”

„Och — nee, kind.”

„U doet net, of u er niets om geeft. Maar verwonderd dat u zult zijn, verwonderd. . . . Toe, Moeder, raad nou eens.”

Moeder, die juist de fiets heeft neergezet, leunt tegen een deurpost, strijkt zich met de hand langs het voorhoofd. Ach, het doet daar zo'n pijn en ze heeft zoveel verdriet en de jongens maken zo'n lawaai en zusje is net wakker geworden. Op het ogenblik kan het moeder weinig schelen, wat Hilly worden wil. Daarom antwoordt ze: „Och kindje, wat jij worden wilt? Dat heeft de tijd nog wel. Je zit pas in de vierde klas.”

„Maar het is iets, wat ik dadelijk kan worden.”

Nu kijkt moeder toch verwonderd. „Dadelijk?”

„Ja. Vanmorgen al. Nog voor ik naar school ga. U kunt het niet raden, hè? Nou, dan zal ik het zeggen. Ik word een tienenkind.”

„Een tienenkind?” Moeder doet de kamerdeur open en roept: „Stil zijn, jongens! Ja, Tineke, mammy komt dadelijk bij je.”

Of moeder nieuwsgierig is, denkt Hilly. Als ze dat niet was, ging ze wel naar binnen.

„U begrijpt er niks van, hè Moeder?”

„Nee.”

„Nou, tien, dat is het cijfer voor uitmun-

tend. U weet wel, op het rapport. En nou ga ik voor u alles uitmuntend doen. Dan ben ik toch een tienenkind, hè? Ik zei tegen vader, dat ik een hele boel voor u doen wou en toen zei vader: doe maar alles, wat moeder zegt, dat is voldoende. En toen later dacht ik: voldoende, dat is maar een zes en ik wil een veel hoger cijfer, ik wil een tien. Dus nou weet u het, Moeder!"

Kijk nou, moeder lacht. Ja, gerust! Straks heeft ze nog gehuild en nu lacht ze. Dàt moest vader eens kunnen zien.

„Het is een mooi plan, Hilly," zegt moeder. „Wat zullen we het dan prettig krijgen, wij samen. Met zo'n grote dochter, die me flink wil helpen en alles uitmuntend zal doen, krijg ik een leventje als een prinses."

„Nou, òf u. Wat zal ik nu eens gaan doen? Zusje aankleden? Of aardappels schillen?"

„Maak eerst vaders fiets maar eens goed schoon. Die zetten we dan op jouw kamertje. Hij wordt voorlopig tòch niet gebruikt."

Jammer, nu zucht moeder weer zo diep. Nu kijkt ze weer verdrietig. Nou ja, maar ze heeft toch in elk geval gelachen. En Hilly zal die fiets dan toch schoonmaken en poetsen. . . . Hij zal er uit gaan zien als een nieuwe. Dat is al vast één ding, om aan vader te schrijven.

De fiets wordt op het keukenbalcon gezet en Hilly begint volijverig te wrijven. Leuk, zo vroeg bezig te zijn. De meeste mensen zijn nog niet eens op. Hier en daar zie je gordijnen open trekken. En dan verschijnt er een slaperig gezicht boven een nachtpon of pyamakraagje. Ja, luilakken, kijk maar. Hilly Rietkerk is al druk aan 't werk. Hilly zou er wel bij willen zingen, zo leuk als ze dit werkje vindt. Natuurlijk houdt ze haar mond stijf dicht. Wie gaat nou zingen, als zijn vader net voor zo heel lang is weggegaan. Moeder zou vragen, wat haar mankeerde. Nee, zingen is iets, wat hier in huis voorlopig niet gebeurt.

„Zal ik helpen?“ Hilly kijkt om. O, dat is Niek, haar broertje van bijna zes. En daar komt Han van vier ook al aan. Die kunnen haar nou net van de wal in de sloot helpen. Hield moeder ze maar liever binnen. Als je hier op dit balconnetje met z'n drieën bij een fiets zit, kun je je haast niet roeren.

„Nee, jullie kunnen niet helpen,“ zegt ze. „Vraag maar aan moeder, of je op straat moogt spelen.“

„Dat hebben we al gevraagd,“ antwoordt Niek, „maar moeder zei, dat we naar jou moesten gaan. We konden wel stofdoeken voor je uitslaan, zei moeder.“

„Ja,“ zegt Han en meteen neemt hij een doek, gaat die over de balconrand uitkloppen, of het een kleedje is.

„Dat moet zó niet,“ wil Niek onderrichten, maar Han weet zelf wel, hoe het moet, duwt Niek opzij, krijgt een duw terug, laat de doek los en — o wee, daar fladdert die omlaag, komt terecht in de tuin van de benedenburen.

„Akelige jongens,“ stuift Hilly op. „Nou ben ik m'n doek kwijt en 't was nogal de beste. Zo'n mooie zachte. Daar kreeg ik de fiets zo fijn glimmend mee.“

„'t Is Han's schuld,“ antwoordt Niek. „Die zit ook overal aan.“

„En jij stompte me,“ gilt Han.

„Jij stompte eerst,“ overschreeuwt Niek hem.

„Ik — ik gaf jou maar een klein stompje en jij mij een heel erge.“

„Jij jukt.“

„En jullie zijn allebei ondeugende jongens. Ga jij dáár staan, Han en jij dáár, Niek! En, als je niet staan blijft, schrijf ik het aan vader.“

Vader! Dat woord doet de broertjes schrikken. Ze hebben aan vader beloofd, goed op te passen en nou zijn ze al stout. O, maar dat willen ze niet. Ze willen ook niet, dat Hilly het schrijft. Daarom blijven ze staan, waar ze worden neergezet. Niek tegen de ene kant van het balcon en Han tegen de

andere. Als moeder even later kijken komt, weet ze niet, wat ze ziet.

„Houd jij er een paar schildwachten op na, Hilly?” vraagt ze.

„Nou, Moeder, die jongens waren net zo vervelend. Ze gingen ruzie maken en gooiden mijn beste wrijfdoek naar beneden.”

„Han deed het,” zegt Niek.

„Maar Niek gaf mij een stomp,” jammert Han.

„Had jij dat niet kunnen verhinderen, Hilly?” vraagt moeder.

„Jij, mijn tienenkind?”

„’t Was gebeurd, eer ik het goed wist,” antwoordt Hilly wat bedremmeld. Het is waar, wat ze zegt, maar zou het ook zijn gebeurd, als ze wat aardiger tegen de broertjes was geweest?

„Niek en Han moeten straks samen maar aan mevrouw beneden gaan vragen, of ze asjeblijft de doek terug mogen,” zegt moeder.

„Dat dūrf ik niet,” komt het huilerig van Niek.

„Durf ik ook niet,” echoot Han.

„Dan zal ik het wel doen,” biedt Hilly aan.

„Dat is lief van Hilly, hè jongens?” zegt moeder. „Nou krijgt ze van mij zo lang een andere doek.”

Gelukkig, nu kan Hilly rustig doorpoetsen. Nog maar niet denken aan straks, als ze bij mevrouw beneden aanbellen moet. Mevrouw is altijd zo boos, als er iets in haar tuin valt. Ze kan zo geweldig mopperen. Daarom durven de jongens niet. Eigenlijk durft ze zelf ook niet goed, maar een tienenkind moet zoiets voor haar broertjes over hebben.

Of die fiets mooi wordt! En straks gaat hij in haar kamertje. Dat kan best. Ze slaapt er nu voorlopig toch niet. Ze mag bij moeder slapen, zolang vader niet thuis is. Maar ze gaat toch ook wel eens in haar kamertje zitten, hoor! Als ze iets te leren heeft voor school of zo. Dan zit ze fijn bij die mooie fiets.

Hoe laat is het nu? Halfacht, wijst de keukenklok. Dan kan ze nog best aardappels schillen ook voor schooltijd. Dat duurt wel lang, omdat ze het nog niet zo goed kan, maar de school is dichtbij. Als ze om vijf voor negenen weg gaat en hard loopt, kan ze nog net op tijd zijn. Gewoonlijk gaat ze vroeger, véél vroeger soms. Dat wil Ria zo graag. Ria is haar vriendinnetje en die wil voor schooltijd liefst een poos spelen. Na schooltijd ook. Ja, wanneer wil Ria níét spelen? Ze hoeft thuis nooit wat te doen. Ze heeft geen kleine broertjes of zusjes. Enkel een grote broer. Die is al zestien. Daarom heeft haar moeder lang niet zoveel werk als Hilly's moeder. Ria is een leuk kind. Ze zijn samen vriendinnetjes geweest van de eerste schooldag af. Toen kwamen ze naast elkaar te zitten en ze zitten nòg naast elkaar. Dat is fijn. En het is ook fijn, om met Ria te spelen. Maar dat die altijd spelen wil, is lastig.

Vader zei straks, dat ze het niet aan moeder moest vertellen, als er vervelende dingen waren op school of met Ria. Op school is er bijna nooit iets vervelends, maar met Ria de laatste tijd wel. Dat komt doordat zij, Hilly, tegenwoordig meer voor moeder moet doen dan vroeger. Moeder heeft het ook zo héél druk. Soms moet ze lang voor een winkel staan, om iets te kunnen kopen. En er moet dikwijls tweemaal daags eten worden gekookt, omdat er geen brood genoeg is. En dan al dat naaien. Vroeger kon je gewoon naar de winkels gaan, als er iets nodig was. Je kocht dan maar, wat je hebben wou. Nu zit moeder telkens kleren te vermaken van zichzelf of vader of tante Bets, voor Hilly en de anderen. Dat kost tijd. Heel gewoon, dat Hilly daarom moeder helpt, waar ze kan. Ze heeft het niet altijd met plezier gedaan. Als Ria dan zo fijn kon spelen. . . . Als die daar andere meisjes voor zocht. . . . Nou, dan heeft Hilly wel eens erg donker gekeken en ook wel eens tegengeprutteld, als moeder haar het een of ander opdroeg. Maar dat gebeurt nu

nooit meer. Denk niet, dat ze vergeten zal, wat ze vader beloofde.

Zo, de fiets is klaar. Nu even moeder roepen. Hoe vindt ze hem?

„Prachtig, hoor,” zegt moeder. „En nu lust je zeker wel graag een boterham?”

„Krijg ik er dan nog een? Ik heb toch al gehad gelijk met vader?”

„Jawel, maar zou je maag niet gaan opspelen, als er voor twaalven niets meer in kwam?”

„O ja, dat wel.”

„Dan zullen we voor deze keer maar eens royaal zijn.”

Even later zitten ze aan tafel. Dat is de eerste maaltijd zonder vader. Als Hilly niet zo'n erge trek had, zou het haar net gaan als moeder. Die doet heel lang over een sneetje. Die denkt natuurlijk aldoor aan vader. Hilly ook wel, hoor, maar ze vindt toch haar boterham heerlijk. En de jongens eten, of ze uitgehongerd zijn, terwijl zusje ook haar best doet.

Heel anders dan ik, toen ik klein was, denkt Hilly. Ze weet nog best, wat een trage eetster ze was. Maar tegenwoordig zal ze niet gauw zeggen, dat moeder haar te veel geeft.

Als ze klaar zijn, moet Hilly moeder de kinderbijbel aangeven. Ze kijkt verwonderd. Vergist moeder zich niet? Vader leest enkel 's middags uit de kinderbijbel. 's Morgens en 's avonds uit de gewone. Nee, ze vergist zich niet. Het moet heus de kinderbijbel zijn. Hilly slaat hem open bij de bladlegger, maar moeder zoekt een heel eind meer naar voren. Dan leest ze van Abraham, hoe die uit zijn land moest gaan naar een ander land, waarvan hij niets wist. Het doet aan vader denken. Maar — nee, het is toch anders. Abraham werd door God geroepen en als God je roept, ben je eigenlijk erg gelukkig. Wanneer moeder met lezen ophoudt en Niek de laatste woorden heeft gezegd, kan Hilly het niet

laten, te roepen: „Moeder, 't is nou met vader bijna net als met Abraham, hè?”

De jongens kijken verschrikt. Er wordt anders nooit gesproken tussen lezen en danken. Zal moeder niet boos zijn?

Nee, dat is moeder niet. Ze antwoordt: „Het is wel niet precies zo, maar het lijkt er toch op. Abraham moest uit zijn land gaan, vader ook. Abraham wist niet, waar hij komen zou, vader wist het ook niet. En verder, ja verder is er groot verschil, groter dan jullie begrijpen kunt, maar op één punt is het toch werkelijk precies gelijk. God zorgde voor Abraham en dat doet Hij ook voor vader.”

„Vader zei, dat God niets met ons zou laten gebeuren, wat niet goed was, omdat hij ons liefheeft,” zegt Hilly zacht.

„Zo is het,” antwoordt moeder. „Laten we daaraan denken, ook als er dingen zouden komen, die wij niet prettig vinden. De Heer zorgt voor vader en ook voor ons. De Heere Jezus heeft beloofd, dat Hij altijd bij ons zal zijn. Wat zou ons dan kunnen overkomen?”

„Dan valt er nooit een bom op je huis, hè?” vraagt Niek.

„Jawel,” weet Hilly, „dat kan tòch gebeuren, hè moeder? Maar dan ga je naar de hemel.”

„Als je den Heere Jezus liefhebt, ja, dan ga je naar de hemel, als je zou moeten sterven,” zegt moeder. „We moeten er maar veel om bidden, of we Zijn kinderen mogen wezen en Hem mogen liefhebben.”

De bel! Jammer. Hilly hoort moeder graag zo praten. Wie zou er zijn? 't Is pas kwart over achten.

O, Ria staat voor de deur. „Zeg, ik ben vroeg, hè? Maar ik dacht, jij zou ook wel vroeg zijn, nu je vader weg moest. Ga je mee?”

„We hebben nog niet eens gedankt.”

„Doe dat dan gauw even, zeg!”

„Ja, maar. . . .”

„Ria mag wel binnen komen,” roept moeder.

Dat doet Ria. Als Hilly maar gauw meegaat.

Na het danken kijkt Hilly moeder aan. „Zal ik eerst nog aard-appels schillen?”

„Je krijgt ze niet meer klaar.”

„Dan wat anders?”

„Ja, mevrouw, dan help ik,” biedt Ria aan. „Aardappels schillen kan ik niet, maar wel afdrogen. Als Hilly dan afgewast. . . .” Meteen heeft ze klein Tineke te pakken, tilt haar in de hoogte, zodat het kindje giert van pret.

„En me dan zeker de boel breken, hè robbedoes?” Moeder lacht. Om Ria moet je eigenlijk altijd lachen. Zoals ze daar nu met zusje door de kamer springt. . . .

„Gaan jullie maar,” zegt moeder. „Vanmorgen kan ik het wel alleen af.”

„Fij-ij-ijn,” juicht Ria. „Dolletjes, hè?”

„Ja, ja,” antwoordt Hilly. Eigenlijk had ze wel zo lief nog wat voor moeder gedaan.

„Je zou de stofdoek nog halen,” zegt Niek.

„O ja, ga je even mee, Ria?”

„Wat doen?”

Als Hilly het vertelt, krijgt ze te horen: „Nee, doe dat maar alleen. Ik blijf wel zo lang bij je lieve zussebus.” Tineke is daar best over te spreken. Hilly niet zo erg. Maar, als ze even later mevrouw ziet, is ze blij, dat Ria boven gebleven is. Mevrouw schijnt pas op te zijn. Ze heeft het hoofd vol krulspelden en een blauwe morgenjapon aan met grote, groene vogels er op. Ze is nogal boos, schudt hevig met hoofd en schouders, terwijl ze praat. Het is nu net, of die ene vogel naar zo'n wippend krulletje

pikken wil. Hilly heeft moeite, om niet te lachen en die Ria zou het beslist uitproesten. Die kan zo dol doen. Maar goed, dat ze er niet bij is.

Zodra Hilly de doek heeft, holt ze de trap op. Ria komt in even grote vaart de kamer uit. „Fijn, meid, fijn, dat we zo vroeg zijn. Ik wou, dat je vader elke morgen naar Duitsland moest, dan was jij altijd zo vroeg klaar.”

„Ik wou het ook,” antwoordt Hilly. „Tenminste als hij dan ook elke avond thuis kwam.”

III

Een moeilijk geval

○ f die Hilly van aanpakken weet! Ze begint er 's morgens al vroeg mee, want ze staat gelijk met moeder op. Dat was vroeger anders. Dan moest ze soms wel driemaal geroepen worden. Dan was het: „Ja, Moeder, ik kom,” en draaide ze zich meteen nog eens lekkerijes om. Nu wipt ze vlug er uit en maakt gauw, dat ze klaar is. Samen met moeder drinkt ze daarna een kopje thee. Dat vindt ze het leukste ogenblik van de dag. Net of ze al een groot mens is, als ze daar zo tegenover moeder zit.

Zusje is ondertussen gewoonlijk ook al wakker geworden. Die slaapt met moeder en Hilly in dezelfde kamer. Ze weet, dat ze wachten moet, tot ze uit haar bedje gehaald wordt en ze staat dan meestal rechtop in het hoge kinderledikantje, de handjes op de rand, het hoofdje schuin in de richting van de voorkamer, waar moeder en Hilly zijn.

„Mammy, Hilly, mag ikke uit?” Als ze heel erg roept, is er wel eens meningsverschil tussen de twee theedrinksters. Hilly zou zó naar achteren willen vliegen, om die schattezus

er uit te tillen, maar moeder roept: „Even wachten, Tineke!” Moeder zegt: „Onze kleine puck mag niet verwend worden. Ze moet geduld hebben en wachten tot het haar tijd is.”

Moeder heeft natuurlijk gelijk, maar het is wel heel moeilijk, zo'n lief kindje niet te verwennen. Bij Hilly kan Tineke nooit kwaad doen en ook Niek geeft haar alles toe. Han is de enige, die wel eens eventjes met haar kibbelt, maar ten slotte krijgt ze toch ook van hem haar zin. Wanneer moeder er niet voor oppaste, zou het kleine ding werkelijk een verwend kindje worden en dus ook een vervelend kindje, want dat zijn verwende kinderen altijd.

Als de thee op is, mag Hilly zusje uit het ledikantje halen en haar aankleden. Wassen is moeders werk, maar verder doet Hilly alles. En Tineke laat zich als een braaf kindje helpen. Ze spartelt alleen wel eens een beetje tegen, als haar krulletjes wat erg in de war zitten en het kammen haar pijn doet. Maar vaak gebeurt dat niet, want Hilly is voorzichtig en zusje is niet kleinzerig.

Wat Hilly dan verder doet? O, van alles. De jongens met aankleden helpen, hun bedden afhalen. . . .

Er zijn ook dagen, dat ze daar geen tijd voor heeft. Er zijn morgens, waarop ze vlug haar boterham eet en er voor zorgt, al om halfacht bij den groenteboer voor de deur te staan. Die gaat pas om negen uur open, maar als hij naar de veiling geweest is en iets bizonders heeft, bloemkool of fruit bij voorbeeld, dan moet je er veel vroeger staan, want, als je achter in de rij komt, is hij uitverkocht eer je aan de beurt bent. Hilly staat er meestal tot tien voor negenen. Dan komt moeder op haar plaatsje staan en kan ze naar school. Moeder is dan gewoonlijk gauw aan de beurt, wat maar goed is ook, want de jongens en zus moeten zo lang bij de juffrouw boven zijn. Dat is een heel aardige juffrouw. Zo akelig als mevrouw van beneden is, zo aardig is de juffrouw,

die boven Hilly woont. Ze woont er heel alleen, maar ze heeft het ook al druk, want ze is naaister. Moeder en zij helpen elkaar. Wanneer zij op de kleintjes past, brengt moeder gelijk groente voor haar mee. En Hilly doet ook vaak boodschappen voor haar.

Als om twaalf uur de school uitgaat, holt Hilly naar huis. Is er nog iets te doen, voor ze eten gaan? Gewoonlijk wel. Als de jongens op straat hebben gespeeld, is er zo het een en ander aan ze op te knappen, voorts moet de tafel worden gedekt en soms heeft moeder een boodschap voor haar te doen. Na het eten helpt ze met de afwas. Afdrogen kan ze als de beste en ze weet ook alles netjes op te bergen. Denk maar niet, dat er iets op een verkeerde plaats komt te staan. En denk vooral niet, dat Hilly een kopje of bordje zal breken. Daar is ze te voorzichtig voor.

Om vier uur zou ze ook wel weer direct willen helpen, maar dat hoeft niet. Dan mag ze spelen. Soms op straat, soms bij Ria en soms Ria bij haar thuis. Natuurlijk vindt ze dat fijn, ten eerste omdat ze zelf graag speelt en ook omdat ze op die manier goede vrienden met Ria blijven kan. Ria is er niet best over te spreken dat Hilly zo laat bij school komt en zo gauw naar huis gaat. En dat ze tegenwoordig niet eens meer de hele Woensdagmiddag speelt, vindt Ria gewoon verschrikkelijk. Is er dan altijd wat te doen bij haar thuis? Zaterdagmiddags, nu ja, dan is zelfs Ria geen meester over haar tijd. Dan gaat ze meestal met haar ouders de stad in. Maar 's Woensdags. . . . Is het niet erg genoeg, dat ze op de andere avonden 's avonds na het eten niet meer buiten komt? Nu kàn het nog en al gauw zal het er te donker voor zijn.

„Na het eten schil ik de aardappels,” heeft Hilly met grote stelligheid gezegd. „En 's Woensdags, nou, dan wil ik liever breien. Doe jij ook eens wat en kom er dan mee bij ons.”

Breien! Ria Burghout en breien! Op school is ze in handwerken slecht en altijd blij, als de les voorbij is. Dacht je dan,

dat ze op een vrije middag zoiets zou gaan doen? En wat zou er te breien zijn?

Bij Hilly thuis is altijd wel wat te breien. Omdat er geen wol meer te krijgen is, heeft moeder een jurk van zichzelf uitgetrokken en van die wol komt er een jumper voor Hilly en een jurkje voor Tineke. Dat jurkje mag Hilly breien. Reuzeleuk. 't Is zulke mooie, dikke rode wol. En 't schiet zo hard op, want ook de naalden zijn dik. Hilly zou wel zo'n hele middag aan één stuk door willen breien. Het is, dat moeder haar altijd een poos naar buiten hebben wil, maar anders. . . .

„'t Is je eigen schuld, als ik een andere vriendin zoek,” zegt Ria op een keer. „Wat heb ik nog aan jou? Je wordt net een ouwe juf.”

Och, maar dat meent Ria niet. Als 't er op aan komt, vindt ze van de hele klas Hilly toch het leukst. Natuurlijk speelt ze ook wel met andere meisjes, maar zonder Hilly vindt ze daar niets aan. Als zij 's Woensdagmiddags met anderen buiten is, zorgt ze er voor, in de buurt van Hilly's huis te zijn en, zodra die op straat komt, schiet ze op haar af. Gewoonlijk gaat ze dan maar mee, later, als Hilly weer naar binnen wil. Een beetje met klein Tineke spelen is ook wel leuk. En stoeien met de broertjes doet ze graag. Alleen — 't moet niet te lang duren.

„Speel maar gerust wat langer met Ria buiten,” zegt moeder een keer. „Dat jurkje hoeft niet zo gauw af. 't Is voor de winter en die hebben we nog niet. Als het te koud wordt, om buiten te zijn, heb je nog tijd genoeg, om te breien.”

„Ja, Moeder, maar Ria heeft een paar nieuwe spelletjes gekregen, die je met z'n tweeën of drieën moet doen en ze heeft al gezegd, dat we die dan gaan doen, 's Woensdagmiddags en ook 's avonds.”

„In donker mag jij niet op straat.”

„Nee, maar zij wel, nu ze al gauw elf wordt. Ze mag nu langer opblijven en haar broer brengt haar dan wel hier, zei

ze, en hij wil mij ook wel halen en brengen, als ik bij haar mag zijn."

„Wàt een plannen," antwoordt moeder. „Hoe laat gaat ze dan wel naar bed?"

„Negen uur en ook wel halftien."

„Maar ik vind halfnegen al laat genoeg en ik heb niet graag, dat je op de winteravonden weg bent."

„'k Zou het ook eigenlijk niet eens leuk vinden om te gaan. U zou dan helemaal alleen zitten."

Dat méént Hilly. Maar — ze wil Ria toch niet graag missen. Ze had gehoopt, dat moeder zeggen zou: „Laat Ria dan maar alle avonden hier komen." 't Zou toch wel fijn zijn, samen een spelletje te doen. Als het vroeg donker wordt en guur weer is, komt er van buiten spelen na schooltijd niets meer. Ze zou dan vóór het avondeten de aardappels kunnen schillen en, als dan Ria om zeven uur kwam. . . . Ze heeft al zo iets tegen Ria gezegd en die vond het best, maar, als moeder het niet goed vindt, kan het natuurlijk niet doorgaan. Wel jammer, want als Ria eens ècht een ander vriendinnetje kreeg. . . . Lena Hesseling wil wat graag. En die woont bij Ria in de straat. In die deftige Verwaalstraat. Ja, de straat van Ria is mooier dan die van Hilly. Er zijn daar geen beneden- en bovenwoningen. Allemaal hele huizen met tuintjes er voor. 't Is eigenlijk een wonder, dat Ria niet met Lena vriendin is geworden. Vroeger heeft Hilly daar nooit zo over gedacht, maar de laatste tijd doet ze het vaak. Lena is heus wel een aardig kind. O, o, Hilly moet er niet aan denken, wat het zijn zou, als Ria haar vriendinnetje niet meer was. Maar — ze wil toch ook zo graag veel voor moeder doen. Ze heeft aan vader geschreven, dat ze een tienenkint worden wou. Er is nog geen antwoord gekomen op die brief, maar — hoe het zijn zal? „Goede voornemens zijn best, goede daden beter," heeft vader wel eens gezegd, als ze iets beloofd had en het niet nakwam. Vader moet daarom ondervinden,

dat ze nú zo niet meer doet. Moeder moet hem kunnen vertellen, dat ze wel echt in alles uitmuntend is geweest. Daarom zal ze niet vragen, of ze van de winter ook om negen uur naar bed mag. Ze had daar wel op gehoopt, omdat je toch 's winters later opstaat, als het zo lang donker is, en ook omdat moeder het misschien wel prettig zou vinden, niet zo lang alleen te zitten. Nu moeder evenwel zegt, dat ze half-negen al laat genoeg vindt, zal Hilly zonder morren om half-negen gáán. En nu moeder niet uit zichzelf zegt, dat Ria wel alle avonden hier komen mag, wil ze dat ook niet vragen. Ze weet wel, dat moeder niet zo héél erg op de bezoeken van Ria gesteld is, vooral niet om zeven uur, als de jongens en zusje naar bed moeten. Ria kàn het niet laten, ze druk te maken en zij vinden het natuurlijk fijn, als Ria met ze rondspringt en allerlei grappen met ze uithaalt, maar dan kunnen ze later niet in slaap komen. Nee, dat moet maar niet. Misschien eens een enkel keertje, maar in geen geval alle avonden. 't Zal dan maar het beste wezen, de hele Woensdagmiddag buiten te zijn, of bij haar in huis. En 's Woensdagmiddags kan ze hier ook niet veel kwaad doen. Dan vindt moeder het wel goed dat ze komt. Ja, ja, het jurkje moet dan maar tot de lange avonden wachten. Als moeder dat toch zelf ook vindt en zij daardoor de vriendschap met Ria kan bewaren. . . .

Ria vindt het fijn. En Ria maakt al massa's plannen voor later. „Ja, zeg, onze Guus maakt zijn werk bij Bert Lankermans. Wij kunnen maar in één kamer stoken, hè? En bij Bert krijgen ze extra brandstof, omdat zijn vader dokter is. Nou, en daar zitten ze met meer jongens samen, daar hebben ze een echte studeerkamer en Guus komt me dan bij jullie brengen en hij haalt me weer, als hij naar huis gaat. Dat zal wel eens om tien uur zijn, maar dat is juist fijn. Als ik om tien uur thuis kom, kan moeder me niet om negen naar bed sturen, hè? En dan hoeft jij heel niet bij ons te komen. . . . Je mag natuurlijk wel,

maar als je je moeder liever niet alleen laat. . . . En Guus zou je ook al om vóór zevenen moeten halen, omdat hij anders te laat bij Lankermans komt en 't zou wel erg laat voor je worden, als hij eerst naar huis moest en jou dan nog weer wegbrengen en verder. . . ."

„En ik zou dat toch niet mogen," onderbreekt Hilly. „Ik mag niet zo laat naar bed."

„Nee. Ik eigenlijk ook niet. Misschien zal Guus vroeger bij Bert vandaan moeten. Maar dat is helemaal niet erg. Hij heeft toch bijna nooit drie uur nodig voor zijn huiswerk. En als hij het wel nodig heeft, nou ja, dan kom ik per ongeluk later in bed en jij ook. Meid, het zal reusachtig worden."

„Maar als ik nú 's Woensdagsmiddags speel, zal ik later dat jurkje moeten breien."

„Wat geeft dat? Je hebt al een heel eind en je breit zo vlug.... Een paar avonden, een week misschien en je hebt het af."

„Maar ik wil nog meer breien."

„Dà's ook niet erg. Dan breng ik een mooi boek mee en ga voorlezen. Dat is ook leuk voor je moeder."

Kun je begrijpen, denkt Hilly. Moeder zou daar niet veel voor voelen. En moeder zou het helemaal niet goed vinden, dat Ria tot tien uur of zelfs halftien bleef. Om halfnegen zou ze moeten vertrekken.

Ze durft dat niet te zeggen. En ze durft ook niet aan moeder te vertellen van Ria's plannen. Lastig, erg lastig, hoor!

Zou dat meevallen?

Rrrrang, rrrrang, rrrrang. . . .

Hoor die bell! Wie heeft zoveel haast, 's middags om kwart over enen? Alleen Ria kan zo'n kabaal maken, maar die verschijnt nooit zo vroeg. Hilly, die aan het afdrogen is, gooit haar doek neer en holt naar de deur.

„M-m-meid” — ja heus, Ria, en ze stormt Hilly bijna omver — „m-m-meid, je raadt nooit, wat er bij ons gaat gebeuren. Zo fij-ij-ijn. . . . O, je raadt het in geen half uur. U ook niet, mevrouw” — dit tegen moeder, die haar hoofd buiten de keuken steekt — „o, 't is geweldig, je valt er van òm, 't is niet te geloven.” Al juichend is Ria met Hilly in de keuken gekomen, moeder laat er de afwas voor staan, Niek en Han komen ook al op de jubeltonen af.

„Een beetje bedaard,” waarschuwt moeder. „'k Heb net Tineke in haar bedje gelegd voor haar middagslaapje.”

„Nou, raadt u dan eens en jij ook, Hil!”

„Je hebt een nieuwe jurk gekregen.”

„Mis. 't Is veel en véél leuker.”

„Een mantel dan.”

„Och, jij met je kleren. 't Is niks van kleren en ik heb het ook nog niet en het wordt voor ons allemaal. Raad u nou eens, mevrouw!”

„Een poes.”

„Nee, hoor!”

„Een hondje,” zegt Hilly.

„Ook niet.”

„Is het iets levends?”

„Ja, o ja!”

„Konijnen,” raadt moeder.

„Nee, veel en veel leuker. Een — een zusje.”

„Hè-è-è?”

„Nou ja, geen echt zusje. Ze is ook al elf jaar.”

„Krijgen jullie misschien een meisje uit Rotterdam in huis?”

„Nee, mevrouw! Hier uit de stad. Dat zit zó. Er komt evacuatie, hè? Een hele boel mensen moeten hun huizen uit en andere mensen moeten ze er in nemen. Nou nemen wij een dame in huis met haar dochttertje. Ze krijgen beneden de achterkamer, om te wonen, en boven een slaapkamer.”

„O,” antwoordt Hilly, neemt haar doek en begint weer af te drogen, terwijl moeder opnieuw de vatenkwast hanteren gaat.

„Vind je het niet allerenigst?”

Hilly denkt bij zichzelf: 'k wou niet graag, dat wij zo'n paar vreemden in huis kregen. Voor het eerst van haar leven is ze blij, dat ze maar op een bovenhuis woont en er bij hen geen plaats is. „'t Is wel leuk, maar een echt zusje zou toch leuker zijn,” zegt ze.

„O ja, misschien wel, maar dat krijg ik nou eenmaal niet en aan een meisje van elf heb je toch eigenlijk meer dan aan een baby.”

„Die kan spelletjes met je doen,” schiet het door Hilly's gedachten. Ja, dat is nog zo kwaad niet. Dan begint Ria er allicht niet meer over, dat ze alle avonden hier komen wil.

„Heeft dat meisje geen vader meer?”

„Jawel, maar die is gijzelaar. 't Is een advocaat. 't Zijn deftige mensen. Moeder is er vanmorgen geweest. Ze wonen in een mooi, groot huis en 't was er overal schitterend.”

„Brenge ze dat allemaal mee naar jullie?”

„Welnee. Dat zou immers niet kunnen? Al hun meubelen worden opgeborgen tot de oorlog voorbij is. 't Hele huis moet leeg. Ze brengen natuurlijk wel wat mee, maar toch niet veel. Dat vindt moeder best. Ze vindt het niks erg, dat ze onze stoelen en bedden en zo moeten gebruiken. Nou,

en die moeder geeft les. In Frans, geloof ik. Dat doet ze, omdat ze zo graag hier in de stad wil blijven. Niet om het geld, hoor! Ze zijn natuurlijk erg rijk. Maar als ze niets te doen had, zou ze weg moeten, naar Gelderland of misschien nog wel verder. Dat wil ze liever niet en nou is ze lerares. We krijgen een bord naast de deur, zeg! Daar staat het op. Een zwart bord met gouden letters. Nou, en er komen dan wel eens lui bij haar om les, maar meest gaat ze zelf les geven. Dan zou dat meisje helemaal alleen zijn. Toen vroeg ze, die mevrouw bedoel ik, of ze dan bij ons in de kamer mocht zitten. Ze vond het zo leuk, dat ik bijna net zo oud ben. We schelen maar vijf maanden. En je zult nooit raden, hoe dat kind heet."

„Mietje zeker." Hilly is niet best te spreken over die deftigheid en nu noemt ze maar de raarste naam, die haar te binnen schiet. Mietje, net als dat kind van 't bedelvrouwtje uit het leesboek, waarmee ze op school juist bezig zijn.

„Nou, zeg, zou je er geen Klaasje van maken? Nee, ze heet Eugénie. ¹⁾ Een fijne naam, hè? Een Franse. Haar moeder is in Frankrijk geboren en het is erg deftig als je daar Eugénie heet, want er was ook eens een koningin, die zo heette. Nee, een keizerin, geloof ik."

„'t Is fijn voor je, een vriendinnetje in huis te krijgen," zegt Hilly. Ze drukt erg op „vriendinnetje". Die Ria, om zo'n vreemd kind „zusje" te noemen. . . . Ze mocht willen, dat ze zo'n lief zusje had, als klein Tineke. Daarvoor kunnen ze van Hilly alle vriendinnen cadeau krijgen.

„Ja," antwoordt Ria, „als het over een poosje weer zo erg donker is, 's avonds, zou ik helemaal alleen zijn."

Ze is zeker al weer vergeten, wat ze eerst van plan was, denkt Hilly. Nou, bèst, hoor! Hilly kan haar missen. Ze krijgt het wàt gezellig, zo samen met moeder. Ze mag nog veel meer breien dan dat ene jurkje. Als ze goed haar best doet,

1) Spreek uit: Eusjenie en druk op nie.

mag ze zelfs handschoenen breien voor vader. Daar heeft moeder nog mooie grijze wol voor. Toch zeker veel echter dan een hele avond spelletjes met Ria te doen? En die zou immers niet eens elke avond van moeder mógen komen? Nee, 't is fijn, dat ze bij Burghout die mevrouw met haar Eugénie in huis krijgen. 't Kòn niet mooier.

Dat probeert Hilly telkens weer te denken. En het is wel nodig ook, want Ria raakt niet uitgepraat over Eugénie. 't Is net, of Hilly nu ineens niets meer voor haar betekent.

„Ik raak Ria vast kwijt,” zegt ze, als ze 's avonds met haar moeder alleen is.

„Och, welnee,” antwoordt moeder. „Wie weet, hoe die Eugénie tegenvalt. Ria is veel te veel op jou gesteld, dan dat ze je in de steek zal laten. Zou dat meisje ook bij jullie op school komen?”

„Nee, Moeder, Ria zei, dat ze op haar eigen school bleef en daar voortaan met de tram of op de fiets heen zou gaan. Ja, dat kind heeft een fiets. En Ria zegt, dat ze er met haar verjaardag zelf ook wel een krijgen zal.”

„O ja? Nou, daar geloof ik niets van, hoor! Er zijn immers geen fietsen te krijgen op 't ogenblik? Tenminste geen fietsen met banden en 't zal toch Ria's bedoeling wel niet zijn, op een fiets zonder banden over de straat te gaan rammelen.” Daar moet Hilly om lachen. Ze ziet het al gebeuren. Ria op een fiets zonder banden.

„Maar als de oorlog nou eens gauw over is, Moeder? Dan zijn er vast wel weer banden.”

„Niet zo gauw, denk ik. En de oorlog is helaas nog niet over. Was dat maar zo. Dan kwam vader terug. Zou je het dan nòg erg vinden, als Ria een fiets kreeg?”

„Natúúrlijk niet, Moeder! Als vader terugkwam, zou Ria voor mijn part honderd fietsen mogen hebben.”

„Dacht ik ook. En dan ging Eugéne met haar moeder ook

weer naar haar eigen huis. Je moet niet jaloers zijn, kindje! Ria's hartje is veel beter dan haar tongetje, dat heb ik je al eens eerder gezegd. Overdag zullen jullie veel samen zijn en 's avonds heeft ze dan Eugénie. Is dat erg? Welnee toch? Laten we hopen, dat die twee wat aan elkaar hebben. Ik vind die Eugénie maar een arm kind, hoor! Helemaal geen broertjes of zusjes, haar vader in gijzeling en haar moeder veel weg. . . . 'k Zou zo zeggen, dat jij dan toch beter af bent."

„O ja, maar mijn vader is ook weg. Die is helemaal in Duitsland en Ria zei, dat de vader van Eugénie hier in 't land is."

„Zo. Dat kan wel. Maar jij zult je vader over een paar maanden terugzien, naar we hopen, en Eugénie ziet haar vader pas terug, als de oorlog voorbij is en — 't kan ook zijn, dat ze hem nooit terugziet."

„Waarom niet?"

„Weet je niet meer, wat gijzelaars zijn? Vader heeft je dat toch een keer verteld, hè?"

„O ja, 't zijn mensen, die niks gedaan hebben en dan toch soms doodgeschoten worden, als een ander wat gedaan heeft en ze niet weten, wie dat is. Ja, Moeder, en op school is er ook al eens van verteld. Prins Willem, u weet wel, die van de tachtigjarige oorlog, die is ook wel eens gijzelaar geweest, helemaal in Frankrijk, geloof ik. Maar die is toen toch niet doodgeschoten."

„Nee, gelukkig niet. Ik bedoelde ook niet, dat alle gijzelaars doodgeschoten worden, maar het kan gebeuren en ik zou wel denken, dat de vrouwen en kinderen van zulke mensen dikwijls erg in angst zitten."

„Gijzelaar is eigenlijk nog erger dan dat je in Duitsland moet werken, hè? Als je werkt, word je niet doodgeschoten. Maar als er bommen komen, Moeder?"

„Ja, m'n kind, in gevaar zijn we tegenwoordig allemaal en de Heer kan ons overal bewaren. Als het onze tijd is, neemt

Hij ons weg, maar ook: als het onze tijd niet is, blijven we leven, al zouden er aan alle kanten bommen vallen of schotten knallen. Het is zo'n grote troost, dit te weten. Ik hoop, dat die mevrouw en Eugénie deze troost ook kennen."

„Ze zijn niet Christelijk," zei Ria.

„Zo. Nou, dan heb ik nog meer meêlij met dat meisje. Wat mist zij een hele boel dingen, die jij bezit. Ik zou haar dan dat beetje vriendschap van Ria maar niet misgunnen."

„Nee — maar — maar ik ben toch eigenlijk niet deftig genoeg voor Ria."

„Wie zegt dat?"

„O, niemand, maar ze woont in een veel deftiger straat en, toen het geen oorlog was, had Ria's vader een auto en Guus is vriend met een jongen van een dokter en hij is op het gym en hij wordt later ook dokter, of dominee, dat weet hij nog niet goed en nou zei ze ook al, dat die vader van Eugénie advocaat was."

„En jouw vader is maar boekhouder. Ja, verschrikkelijk is het."

Hilly kijkt op. Meent moeder dat? Haar stem klinkt zo — zo net of ze lachen moet. Ja, heus, moeder lacht een beetje.

„'t Zal met die deftigheid wel schikken, hoor Hil! Die auto had Ria's vader nodig voor zijn werk, hè? Jouw vader kon het wel met een fiets af, omdat zijn kantoor hier in de stad is, maar meneer Burghout moet het hele land doorreizen en dat gaat nu eenmaal niet op een fiets."

„Dat moet nou met de trein en 't is maar wat lastig, zegt Ria."

„Juist. En verder — ja, Ria krijgt wat meer dan jij en ze woont in een mooier huis, maar háár ouders hebben twee kinderen, om voor te zorgen en wij hebben er vier. Willen we zusje en Han te vondeling gaan leggen? Dan kunnen we ook naar een duurder huis."

Hilly schatert het uit. Stel je voor! Slapend Tineke ergens voor

een deur en slapende Han voor een andere. Dan op een draf er van door.

„Ja, lach er maar om. Kun je beter doen dan huilen. Ik had vanmiddag al moeite, om niet te lachen, toen die Ria zo aan 't opscheppen was. Nogal een pretje, om vreemden in huis te krijgen. 't Kan meevallen, maar ook lelijk tegenvallen, hoor! Ria's moeder zal er wel minder goed over te spreken zijn. En die moeder van Eugénie vindt het stellig vreeslijk, dat ze haar huis uit moet.”

„Eugénie zelf misschien ook wel.”

„Allicht. Eigen haard is goud waard, zegt het spreekwoord en dat zul je wel het best beseffen, als je uit je woning verdreven wordt.”

Moeder heeft gelijk. Hilly is de hele middag jaloers geweest, zowel op Ria als op Eugénie, maar dat ze het op Eugénie niet hoeft te zijn, weet ze nu wel heel zeker. En op Ria misschien ook niet. Nog de vraag, of die twee het met elkaar zullen kunnen vinden.

V

Dat is dan Eugénie

Wat de tijd hard gaat. Nu is vader al vier weken weg. Als hij werkelijk met drie maanden verlof krijgt, komt hij over negen weken al weer terug. Dat zal dan in 't begin van Januari zijn. Jammer, dat hij met Kerstmis of Nieuwjaar niet thuis is. 't Zou zo leuk wezen, omdat het dan in Hilly's vakantie viel. Wat denkt moeder er van? Zou het niet kunnen, dat hij eerder kwam? Zouden ze hem niet vóór de Kerstdagen verlof geven?

„Nee, daar moet je niet op rekenen,” antwoordt moeder.

Moeder weet wèl gevallen, dat de mensen later terugkwamen dan ze dachten, maar vroeger, nee, dāt gebeurt niet. Daarop zou alleen kans zijn, als vader ziek was geworden en naar huis moest voor herstel. Maar dāt willen ze toch liever niet, hè?

Nee, stellig niet. Ze zijn veel te blij, dat vader het goed maakt. Hij schrijft vrolijke brieven. Hij heeft het niet slecht getroffen. Dat kon veel erger zijn, schrijft hij. Natuurlijk verlangt hij sterk naar huis, maar hij denkt ook maar zo: elke dag telt af. Wat zal het een vreugde zijn, als Hilly hem van de trein komt halen. Want dat doet ze toch? In zijn verbeelding ziet hij haar al aan het station staan.

O, die briefjes van vader! Wat is Hilly er gelukkig mee. Hij noemt haar er in: „mijn grote dochter” en ook wel: „mijn tienenkind”. Vader vindt het fijn, dat ze een tienenkind wil zijn. Hij heeft niet geschreven: „goede voornemens zijn best, maar goede daden beter,” hij heeft ook niet geschreven, bang te zijn, dat het met de tienen mislopen zal en dat had ze toch wel een beetje gevreesd. Nee, hij heeft geschreven, dat hij het prachtig vond en dat hij er vast op rekende, niets dan goeds over haar te horen. „Maar, Hilleke,” schreef vader er bij, „niet het bidden vergeten, hoor! Uit jezelf kun je onmogelijk de dingen goed doen. Als je het in eigen kracht probeerde, zou het mis gaan. Je moet maar elke dag vragen, of de Heere Jezus je Zijn kind maken wil, of Hij je in alles wil helpen en je voor het verkeerde wil bewaren.” Natuurlijk doet Hilly dat, 's avonds en 's morgens, als ze ook voor vader bidt. Het zal allemaal best in orde komen, daar kan vader zeker van zijn.

Als die Ria nu maar niet zo vervelend was. Die weet nergens anders meer over te praten dan over Eugénie Vervaart. Ze heeft van het hele kind nog geen stip gezien en ze babbelt er over, of ze haar al jaren kent. Hilly wordt er heus boos om en haar antwoorden zijn soms erg onvriendelijk.

„Gunst, kind,” zegt Ria een keer, „’t is net, of je het me niet gunt.”

„Nou, zeg, dà’s ook wat. Ik jou dat schaap niet gunnen? ‘k Wou niet graag, dat wij haar in huis kregen.”

„Dat is de kift,” stuift Ria op. „Jullie kùnt niet eens mensen bij je hebben. Daar is jullie huis veel te klein voor.”

„En daarom zijn we juist in zo’n klein huis gaan wonen,” antwoordt Hilly, voelt dan meteen, hoe dwaas dat leugentje is. Vader en moeder wonen al bijna twaalf jaar in dit huis. Twaalf jaar geleden wisten ze toch zeker nog niet, dat er oorlog en evacuatie zou komen? Wat Ria nu wel zeggen zal „Je bent niet lekker,” is al, wat Ria antwoordt. Ze is veel te vol, van wat komen gaat, dan dat ze er zo precies op let, wat die Hilly zegt. Wacht maar, als Eugénie er eerst maar is. Dan zal Hilly wel denken: ‘k wou dat ze bij òns woonde. Maar als Hilly niet aardiger doet, krijgt ze Eugénie niet eens te zien.

„Toch geen ruzie met Ria?” vraagt moeder, als het bekende belletje ‘s Woensdags niet wordt gehoord.

„Welnee, Moes,” antwoordt Hilly. In zichzelf denkt ze: ‘k heb aan vader beloofd, er niets van te zeggen, als er met Ria wat was. Ik moet woord houden. Maar — ergens begint een stemmetje te vragen: „Is dat nou echt waar, Hilly? Vertel je dáárom niets aan moeder, of ben je bang, dat moeder je ongelijk zou geven, als ze wist, hoe het tussen jou en Ria was?”

Bijna op hetzelfde ogenblik vraagt Ria’s moeder: „Moet jij vanmiddag niet naar Hilly, Ria?”

„Och — nee, Moeder! Hilly is niks leuk. Ze kan het niet hebben, dat wij Eugénie in huis krijgen.”

„Zo. Gaan jullie al ruzie maken over Eugénie vóór je haar hebt gezien? Aardig is anders. Ik zou maar een beetje minder over haar praten en denken. Jij meent nu wel, dat je met Eugénie dik bevriend zult raken, maar daar weet je nog niets

van. Je weet nog niet, wat het voor een meisje is en je moet niet vergeten, dat ze heel anders werd opgevoed dan jij." „Net of u daar zoveel van weet. Ze zijn niet Christelijk, maar dat is dan ook alles."

„Als dat alles is, is het nog te veel," zegt mevrouw Burghout in zichzelf, en dan, tot Ria: „Jij moet niet brutaal worden, meiske! En je moet niet op de zaken vooruit lopen. Eén ding wil ik je wel zeggen: hoe goed en aardig Eugénie ook mag zijn, toch kan ze nooit een beter vriendinnetje voor je worden dan Hilly is. Als ik jou was, ging ik maar gauw naar haar toe."

Ria blijft nog een poosje mokken, maar volgt dan moeders raad op. Natuurlijk wil ze Hilly niet laten schieten voor Eugénie. Als Hil dat soms denkt, heeft ze het mis. 's Woensdagsmiddags kunnen ze best met z'n drieën zijn en na schooltijd ook nog wel eens, als het goed weer is. Maar juist dat wéér, zie je! 't Is nu November en het regent nogal vaak. Dan zullen ze in huis moeten zijn, of bij Hilly, of bij haarzelf. Dat laatste zal misschien het beste zijn. Zo'n advocatenkind vindt het allicht bij Hilly thuis niet deftig genoeg. Als de jongens en zusjes met hun speelgoed bezig zijn, is het er wel eens rommelig. En het is toch maar een erg klein huis, waar Hilly woont. Zo'n étage van vier kamers. . . . Ria zelf vindt dat niets erg en — ja, dat moet ze erkennen — het wordt er juist rommelig, als zij met de kleintjes aan de gang gaat. Het is er verder even netjes als bij haar eigen thuis. Nu ja, maar zo'n advocatenkind is het natuurlijk heel anders gewend.

Als dan echter het advocatenkind er eindelijk is, valt de deftigheid nogal mee. Mee — of tegen, net zoals je 't noemen wilt. Ze is netjes in de kleren, maar toch niet netter dan Ria of Hilly. Ze ziet er eigenlijk heel gewoon uit. En — in haar praten is ze helemáál niet deftig. Ze gebruikt ruwe woor-

den. Ze zegt zelfs woorden, die je feitelijk vloeken moet noemen. Ria ziet, hoe haar moeder een bedenkelijk gezicht trekt, maar de moeder van Eugénie schijnt het heel gewoon te vinden.

Hilly, die weet, dat de nieuwe bewoners deze morgen bij Burghout gekomen zijn, vindt het wonderlijk, dat Ria er 's middags niets over zegt. Ze is wel wat nieuwsgierig, maar

wil dit niet tonen en denkt: als Ria niets zegt, wil ik niets vragen. Om vier uur regent het pijpenstelen, dus maken ze allebei, dat ze zo gauw mogelijk thuis komen.

Nu hoor ik vandaag niets meer over dat kind, denkt Hilly.

Nu hoef ik gelukkig niets over Eugénie te vertellen, denkt Ria.

Zelf krijgt ze op deze dag niet veel meer van de medebewoners te zien. Ze hebben het druk met uitpakken en alles in orde te brengen.

„Zou mevrouw Vervaart vanavond al les gaan geven, Moeder?"

„Dat denk ik niet. Ze zal er wel geen tijd voor hebben."

„Hoe — hoe vindt u Eugénie?"

„Hoe vind jij haar?"

„Wel aardig."

„Maar niet zo, als je gedacht hadt, hè?"

„Och, wat heb ik haar nog gezien!"

„Dat is waar. Maar we hebben haar wel gehoord en dat viel niet zo hard mee, wel?"

„Ze zegt nogal lelijke woorden. Dat komt zeker doordat ze niet op een Christelijke school gaat."

„Zeggen kinderen van een Christelijke school nooit zulke woorden?"

„Nou, Moeder, en òf! Moest u soms horen. Die Dirk van Os vloekt wel zo erg. . . . En Bert de Haan. . . . En Janny van Wijk kan er ook wat van. Maar ze doen het natuurlijk niet, als grote mensen het horen. Ze weten best, dat het niet mag."

„Zo. Nou, dan vind ik het van die kinderen heel wat erger dan van Eugénie. Als je weet, dat het niet mag, bovendien weet, dat er Eén is, die je altijd hoort, en je doet het toch, dan doe je heel groot kwaad. Ik vrees, dat nooit iemand Eugénie gewaarschuwd heeft, dat niemand haar ooit heeft gezegd, hoe ze zonde doet, als ze vloekt. 't Is best mogelijk, dat ze niet eens weet, wat zonde is. Natuurlijk reken ik er op, dat jij die ruwe taal niet overneemt en ik zou het mooi vinden, als je Eugénie wees op het verkeerde, wanneer je zo eens samen met haar bent en ze doet het weer."

„Dat vind ik zo raar. Dat kunt u beter doen."

„Dat zal ik stellig doen, als ze op die manier voortgaat. Als zij op een avond hier was en net sprak als vanmiddag, zou ik haar zéker waarschuwen. Maar het lijkt me niet onmogelijk, dat ze zich tegenover mij inhouden zal. Haar moeder

merkte best, wat ik dacht en heeft haar dat later gezegd ook."

„Hoe weet u dat?"

„Ik hoorde het. Nee, denk niet, dat je moeder voor luister-vink heeft gespeeld, Rietje! 't Is vreeslijk gehorig. Dat heb je met suite-kamers. Ik wist het te voren al wel, maar had toch niet gedacht, dat het zó erg zou zijn. Ik heb mevrouw Vervaart gewaarschuwd. En wij moeten zelf ook veel zachter spreken. Ze zijn nu boven, daarom hindert het niet, maar als ze in de achterkamer waren, zouden ze alles horen, wat we op het ogenblik zeggen."

„O, Moeder, wat vervelend."

„Ja, 't is lastig. Maar er is zovéél lastig tegenwoordig. Je weet, dat ik er van 't begin af vreeslijk tegenop heb gezien, om mensen in huis te nemen. Maar we móésten, hè? Om één ding heb ik vanmiddag in m'n eentje een beetje pret gehad. Waaróm denk je?"

„Ik weet niet, Moes!"

„Om die deftigheid, waar jij zoveel verwachting van had. Zou die wel zo erg zijn, denk je?"

„U hebt zelf gezegd, dat ze in zo'n groot huis woonden en dat alles er zo mooi was."

„Jawel. Maar alle mensen, die in mooie huizen wonen, zijn daarom nog niet deftig, m'n kind! Mensen, die echt deftig zijn, slaan niet zulke taal uit, als Eugénie doet. Denk vooral niet, dat alle ongelovige mensen zo spreken. Denk ook niet, dat Eugénie het in 't bijzijn van haar onderwijzers zal doen. Nette mensen keuren ruwe taal altijd af. Mensen, die elk ogenblik Gods naam noemen, kun je niet deftig noemen, ook al zijn ze schatrijk. Vloeken en lelijke woorden zeggen, is altijd ongemaniërd. Kinderen en ook ouderen doen het vaak, omdat ze menen, dat het flink staat, maar het is enkel een bewijs van slechte manieren. Ik vind een werkmán, die geen ruwe taal uitslaat, veel netter dan een vloekende advo-

caat. En nu praten we er niet meer over, maar we weten, wat ons te doen staat, hè?"

Als Ria de volgende morgen nog niets zegt, kan Hilly het niet laten, te vragen: „Is Eugénie nog niet gekomen?"

„Ja, natuurlijk. Waarom zou ze niet gekomen zijn?"

„Nou ja, jij zei er niets van."

„Omdat jij niks vroeg."

„Vroeger heb ik ook niks gevraagd en dan vertelde je genoeg," antwoordt Hilly.

„Ja, en dan deed jij soms net zo raar. . . . 't Is wàt een aardig kind, hoor! Maar ze moest aldoor haar moeder helpen. Daardoor kon ik nog niet veel met haar praten. Kom jij morgenmiddag maar bij mij. Dan zie je haar zelf."

„'t Was jouw beurt om bij mij te komen."

„Ja, maar zij vindt het misschien niet aardig, als ik wegga. Of wil je, dat we samen bij jou komen?"

„Welnee, dat hoeft niet. Ik kom wel naar jou. Op een andere keer komen jullie dan maar eens bij ons."

Ze zijn allebei blij, het zo geregeld te hebben. En die hele Dinsdag zeggen ze geen woord meer over Eugénie.

VI

Met z'n drieën

„Waar is ze?" vraagt Hilly, zodra ze 's Woensdagsmiddags bij Ria komt.

Ria legt waarschuwend de vinger tegen de lippen.

„Je moet niet zo hard praten," zegt ze. „Hier in de gang hindert het niet zo erg, maar in de kamer moeten we heel zachtjes doen. En nooit iets zeggen, dat ze achter niet mogen weten."

„Ook gezellig!"

„Je went er wel aan,” antwoordt Ria, precies zoals moeder deed, toen zijzelf er gisteren over klaagde.

„Mogen we sjoelen, Moeder?” vraagt Ria.

„Doet Hilly dat wel zo graag?”

„Ik vind het ringenspel veel leuker,” zegt Hilly.

„Zo kinderachtig. . . .” antwoordt Ria. „Je moet juist veel sjoelen, als je het niet kent.”

Hilly begrijpt Ria niet. Anders wordt er maar zelden gesjoeld. 't Gebeurt alleen als haar moeder en Guus en soms ook nog die vriend van Guus meedoen. Hilly haalt dan altijd de minste punten. Ze doet veel liever een ander spel, hoor! En dat het ringenspel nu ineens kinderachtig geworden is. . . . Het wordt sjoelen. Ria schijnt nu ineens vergeten te zijn, dat ze zachtjes moet praten. Ze giert het uit bij elke keer, dat Hilly misgooit, vertelt harder dan nodig is, hoe het moet.

„Een beetje kalmer,” waarschuwt haar moeder. „We hadden eigenlijk eerst aan mevrouw Vervaart moeten vragen, of het haar niet hindert. Ik zal het even gaan doen.”

Al gauw is moeder terug. „Tot drie uur mag het,” zegt ze. „Dan komt er een dame bij mevrouw om les en daarbij kan ze natuurlijk zo'n lawaai niet gebruiken. Eugénie komt ook meedoen, maar ze heeft haar huiswerk nog niet af.”

„Heeft die al huiswerk?” vraagt Hilly, gelukkig zacht genoeg. „Natúúrlijk,” antwoordt Ria nog zachter. „Ze gaat op een deftige school. En ze zit al in de vijfde klas.”

„Eugénie is een poos ziek geweest en wordt nu bijgewerkt,” vertelt Ria's moeder. „Daarom heeft ze extra-werk te maken. En gaan jullie nu door met spelen. Zo ineens op te houden en dan te gaan fluisteren, lijkt een beetje vreemd.”

„Dan denken ze, dat we het over hèn hebben,” zegt Ria, en laat meteen de schijven weer lustig zwieren.

Hilly denkt er het hare van. Je mag niet hard praten en ook niet fluisteren — gezellig, hoor! Moet je maar altijd aan denken.

Een kwartier later verschijnt Eugénie. Wel een leuk kind, vindt Hilly. Maar erg gewoon. Door al die verhalen over de deftigheid, had ze gemeend, een jongedame te zien met erg mooie kleren aan en minstens een hoofd vol blonde krullen. Niets daarvan. Eugénie draagt een blauw rokje met een rode jumper en ze heeft glad, donker haar. Als ze nu ook maar slecht kan sjoelen, is Hilly best tevreden. Dat valt echter tegen. Eugénie kan het bijzonder goed, stikken beter dan Ria en zelfs beter dan mevrouw Burghout, die ook een spelletje meedoet.

„We hadden met z'n zessen een sjoelclub,” vertelt Eugénie. „De andere meisjes waren allemaal ouder dan ik, maar meestal haalde ik de hoogste punten. Ik doe het reuze-graag.”

Hilly begrijpt nu meteen, waarom er beslist moest worden gesjoeld. Ze vindt het daarom nog erger, dat ze het niet kan, probeert de aanwijzingen te volgen, die Ria zo vaak haar al gaf. Wat zal die Eugénie wel van haar denken?

„Jij kan er al heel weinig van,” zegt Eugénie.

„Zij kan weer andere dingen,” antwoordt mevrouw. „Je moest eens zien, wat een mooi jurkje ze voor haar zusje gebreid heeft.”

„'t Kraagje is nu ook af,” vertelt Hilly. „Zondag mag Tineke het jurkje aan.”

„Kom je dan even met haar hier heen?” vraagt mevrouw.

Ja, dat wil Hilly heel graag en Eugénie roept uit: „Heb jij een zusje? Een kleintje nog?”

„Ze is twee jaar,” antwoordt Hilly „en ik heb ook nog twee broertjes, Han van vier en Niek van bijna zes.”

„Wat éinig,” zegt Eugénie. „Ik vind kleine kinderen zo leuk. Mag ik eens een keertje bij je komen, om ze te zien?”

„Ja, gerust hoor!” Hilly weet direct, dat moeder daar niets op tegen zal hebben. Moeder vindt Eugénie stellig ook wel aardig.

„Maar zij heeft het altijd druk,” doet Ria een beetje minachtend. „Ze moet van alles doen. Dat is altijd zo, als er kleine kinderen zijn. En nou gaat ze nog handschoenen breien voor haar vader ook.”

„Dat doe ik 's avonds, als ik. . . .”

„Handschoenen voor je vâder?” Eugénie straalt. „Zeg, ik wil ook zo graag wat voor mijn vader breien. Een pullover liefst, want hij schijnt het nogal koud te hebben. Maar moeder kan nergens wol krijgen. Hoe zijn jullie er aangekomen?”

„Die voor vaders handschoenen had moeder nog liggen van vóór de oorlog. En voor dat jurkje heeft ze een jurk van zichzelf uitgetrokken. Ik heb daar nu een jumper van en Tineke een jurkje.”

„Is dat niet lelijk, van uitgehaalde wol?”

„Nee. Moeder maakt ze eerst nat. 'k Weet niet precies, hoe dat gaat. Ze haalt er de slechte stukken uit en het goede gaat om een plankje en dan in water, geloof ik. 'k Zal het wel eens vragen.”

„Ja, zeg! O, ik vind het schitterend en moeder beslist ook. Wij kunnen ook wel wat uittrekken. Ik heb nog een jurk, die me te klein is geworden en moeder heeft zoveel gebreid goed. . . . Zeg, wat zou dat fijn zijn, als ik wat voor mijn vader breien kon.”

„Sjoelen we nog?” vraagt Ria. Als er nou iets is, waarover ze niet graag spreken hoort, is het over dat breien. Straks krijgen ze 's avonds die Eugénie met haar breiwerk in de kamer en dan zul je zien, dat moeder zegt: „Ik wou, dat Ria ook eens zoiets deed.” Is zij goed af? Daar heeft ze nu twee van die breiende vriendinnen. Je moet maar gelukkig zijn.

Ja, ze sjoelen nog. Jammer dat Hilly er zo weinig van kent, vindt Eugénie. Ze gooit ook veel te wild. Kijk, zó moet ze doen.

Ja, ja, dat heeft Ria al wel honderdmaal gezegd, maar 't helpt tòch niet. Hilly kàn het nu eenmaal niet.

„Wacht eens,” zegt Eugénie, als Hilly er een keer niet één in krijgt, „ik geloof, dat ik het snap. Jij kijkt naar de schijven, terwijl je gooit. Dat moet je niet doen. Je moet kijken naar de plaats, waar je ze hebben wilt. 't Is er precies mee, als met tekenen. Moet je een lijn tekenen en kijk je naar je potlood, dan wordt het een ding van niks. Nee, je moet kijken naar het punt, waar je uitkomen wilt. Als je dat maar in 't oog houdt, komt je potloodpunt er wel. En met sjoelen nèt zo. Je moet natuurlijk weten, hóé je gooit. Een schuivende beweging maken, kijk, zó. En dan hou je het punt in 't oog, waar je zijn wilt.”

Gerust, het gaat béter. Nee, niet zo goed als Ria en helemáál niet zo goed als Eugénie, maar ze krijgt er nu toch verscheidene in. Ja, op die manier is het wel een fijn spel. Zó zou ze het best de hele middag willen doen. Jammer genoeg dat dit niet kan. Vijf minuten voor drieën komt de dame, die les van mevrouw Vervaart hebben moet. Nu dient de sjoelbak opgeborgen te worden.

„Wat zullen we nóú gaan doen?” vraagt Ria.

„Kunnen we niet naar jouw huis gaan, om je moeder te vragen, hoe het moet met die wol?” vraagt Eugénie aan Hilly.

„Hè, nee,” zegt Ria, vóór Hilly antwoorden kan. „Laten we liever een flink eind gaan tippelen. 't Is nu juist zulk mooi weer. Jammer om dan van het ene huis naar het andere te trekken.”

Moeder is het tot Ria's vreugde daarmee eens. „Ja,” zegt ze, „dat is geen kwaad idee. 't Zonnetje komt er nog zo lekker even door. Dat moeten jullie niet onbenut laten. Misschien mag Eugénie morgen na schooltijd wel even naar die wol komen informeren, als Hilly dat aan haar moeder vraagt. En dan laten jullie nu Eugénie deze buurt maar eens goed zien.

Ze moet toch de weg leren, hè? Of weet je die al?"

„Nee, mevrouw! We kwamen bijna nooit deze kant uit."

„Dat dacht ik wel. Nu zal ik jullie eerst een kopje thee geven en dan ga je er maar op uit."

Het wordt een prettige wandeling. Hilly is in de wolken. Wat heeft ze er tegenop gezien, dat die Eugénie komen zou. En wat valt het mee. Die leert haar sjoelen, wil ook aan 't breien, zal daarvoor bij moeder om raad komen en ze houdt van kleine kinderen. . . .

Ria komt op de wandeling ook in vrolijker stemming. Tot nu toe had ze nog niet veel plezier van Eugénie beleefd, ze meende al, dat het een stijve stakker was, maar, als ze loskomt, valt ze reusachtig mee. Een echte grapjas.

Ja, dat is Eugénie. Maar — met dat los komen vergeet ze iets. Ze vergeet, dat moeder gezegd heeft: „Je moet hier wat op je woorden letten, meisje! De familie Burghout is godsdienstig en zulke mensen stoten zich aan woorden als. . . ." Moeder had toen enkele woorden genoemd, die Eugénie gewoon was, elk ogenblik te gebruiken. Och, ze kon die wel achterwege laten. De mama van Julie van Rees had er ook altijd op tegen. Die zei dan: „Kind, mijn oren doen me pijn. Je lijkt meer op een bootwerker dan op een jongedame." Veel had ze er zich nooit van aangetrokken, omdat ze er voorlopig nog weinig voor voelde, een jongedame te zijn. Met godsdienstige mensen is het evenwel een ander geval. Zoveel weet ze wel van dergelijke mensen af, dat ze begrijpt, die erg te hinderen met ruwe taal. Maar — nu de godsdienstige mensen haar niet horen. . . . Dat kinderen van zulke mensen zich aan haar zouden kunnen ergeren, komt niet in haar op en, samen met Hilly en Ria, die ze beslist beiden aardig vindt, is ze helemaal de Eugénie Vervaart van de „deftige school".

Ria schrikt geweldig, als de verboden woorden los komen. Wat zal Hilly daar wel van denken? En — wat móét ze? Doen

wat moeder Maandag zei? O, maar dat durft ze niet, dat kàn ze niet. 't Is nu net alles zo leuk, ze hebben pret, als in geen weken 't geval is geweest en dan ineens te gaan vertellen: dit en dat mag je niet zeggen — néé, hoor, dat doet ze niet. Dan ineens komt er van Eugénie's andere kant: „Waarom zeg jij telkens God?”

„Hè? Nou, zo maar.”

„'t Mag niet.”

„Heel veel mensen doen het.”

„'t Mag tòch niet. En die andere rare woorden, nou, die ook niet. Maar God is het ergst.”

„Waarom?”

„Omdat het niet mag.”

„Van wie niet?”

„Van God.”

„Hoe weet jij dat?”

„Het staat in de Bijbel.”

„Dat is een boek van de kerk, hè?”

„Nee, dat is van God. Daarom zeggen ze ook wel: Gods Woord.”

„Maar — maar zie je, ik weet niet veel van God. Hij heeft alles gemaakt, hè? De wereld en de zon en de maan en de sterren. . . . Maar Hij is toch nooit op de wereld geweest? Hoe kon Hij dan een boek schrijven?”

„Hij heeft het de mensen laten schrijven. Aan sommige mensen heeft Hij gezegd, wat ze schrijven moesten en dat werd toen de Bijbel. En omdat God gezegd heeft wat er in moest staan, daarom is het Gods Woord.”

„Maar is Hij dan op de wereld geweest?”

„Ja, met Kerstmis, toen is Hij geboren,” zegt Ria. Ze kan die Hilly toch niet voor alle vragen alleen laten opdraaien? 't Zijn zulke rare vragen. . . .

„Met Kerstmis is de Heere Jezus geboren,” vult Hilly aan.

„Dat is de Zoon van God en die — nou, die wil ons zalig maken.”

„Maar — maar dat snap ik niet.”

„Dat moet je geloven,” zegt Ria.

„En als je dat dan niet gelooft?”

„Dan kom je niet in de hemel,” weet Ria heel beslist.

„Als je het niet gelooft, moet je bidden, of je het geloven leert,” zegt Hilly zacht. „Vraag maar, of Ria’s moeder het je allemaal vertellen wil. Als je alles uit de Bijbel weet, dan begrip je het beter.”

„Van het kindje Jezus heb ik wel eens gehoord. Maar die hebben ze toch later doodgemaakt, hè? Ik bedoel: toen Hij groot was. Toen hebben ze Hem immers aan een kruis gespijkerd? Daar zie je in sommige winkels tegen Pasen wel eens platen van.”

„Ja,” antwoordt Hilly, „toen heeft Hij zich dood laten maken. Als Hij niet gewild had, zouden ze het nooit hebben kunnen doen. Hij heeft zelf wel doden levend gemaakt. O, en nog veel meer wonderen heeft Hij gedaan. Maar als Hij zich liet kruisigen, werden onze zonden ons vergeven en dan konden we later in de hemel komen. En Hij is niet dood gebleven, Hij is later uit het graf gekomen en toen nog weer later is Hij zo opgestegen naar de hemel en elf mannen zijn daar bij geweest, dat waren zijn discipelen en die hebben het toen aan iedereen verteld.”

„Niet, Hij had twaalf discipelen,” zegt Ria.

„Ach kind, Judas was toch zeker al lang dood!”

Eugénie luistert nauwelijks naar het meningsverschil van die twee. Ze is daarvoor te veel in gedachten verdiept. Het is ook zo’n vreemde geschiedenis. Zou dat nu heus allemaal waar zijn?

„En nou is Hij in de hemel,” herneemt Hilly, „maar Hij weet alles, wat er op de wereld gebeurt. Hij ziet ons hier lopen en

Hij hoort wat we zeggen, en Hij wil niet, dat jij zulke woorden zegt."

„Nou — als dat zo is — dan zal ik het niet meer doen — maar — maar ik vind het toch allemaal wel erg vreemd, hoor!"

„Ik zal wel aan moeder vragen, of ze je alles vertelt," biedt Ria aan. Ze wil nu liever over wat anders praten. Ze hadden straks toch zo'n reuzepret. Wel fijn, dat Eugénie nu weet, dat ze zulke woorden niet zeggen mag, o erg fijn, en als ze het dan niet meer doet, zal moeder dat mooi vinden, maar nu moet er over wat anders begonnen worden, liefst

iets, waar je om lachen kunt. Ziet ze niets? O ja, die rare kerel. „Moet je kijken, Eugénie, dat meneertje daar.”

„Een meneertje? Die? Een bedelaar zou ik eerder zeggen.”

„De burgemeester van de Bibeledonse berg. Moet je kijken, zeg, die broek. Wordt al maar korter. Eerst was hij langer, hè Hil? Maar als de franje te erg wordt, knipt hij ze er af. Ja, zeg, en dan die schoenen. . . . Elke avond komt hij hier langs en dan in die ruit van Bezoiën knaagt hij zich op. Ze moesten daar een wasbak voor hem maken, want het is zo maar een droge boel.”

Inderdaad blijft de wonderlijke man voor de spiegelruit van Bezoiën's etalage staan, haalt een stuk kam uit de zak, kamt hoofd- en baardhaar, draait zijn knevel op, trekt zijn jasje naar beneden, draait zich rechts, draait zich links.

„Hij moet bij den Ortskommandant op bezoek, vragen of hij generaal van het schorssteenvegerswapen worden mag,” grapt Ria. Er wordt gelachen, maar toch niet zo hard, als ze wel zou willen. Nou ja, dan maar wat anders verzinnen. Als je een broer van zestien hebt, hoor je een hele boel en weet je altijd wel een paar leuke dingen, waarvan de anderen nog niet gehoord hebben. Tegen zulke ernstige gezichten als die Hilly en Eugénie trekken kan ze niet.

VII

Angstige ogenblikken

Wat zitten die drie daar gezellig. Ze zijn in de erker gekropen, omdat het al tamelijk donker wordt. Ze hebben het licht nog zo nodig. Hilly en Eugénie breien, terwijl Ria ze voorleest uit een allerenigst boek. Kan het knusser?

Ze zijn met z'n drietjes alleen in Ria's huis. Hilly is deze hele

Woensdagmiddag hier geweest en ze hebben zich best vermaakt. Eerst een uurtje gesjoeld, toen een hele poos op straat geweest en nu wordt er al geruime tijd lustig gebreid en gelezen. Hilly moet anders voor donker thuis zijn, maar vandaag mag ze wat langer blijven. Guus zal haar wel wegbrengen, straks als hij terugkomt. Hij is nu met zijn moeder naar den kleermaker. Die woont een heel eind weg en ze kunnen op z'n vroegst om halfzes thuis zijn. Op z'n vroegst, maar er is veel kans, dat het later wordt, heeft moeder gezegd. En Eugénie's moeder moet elke Woensdag ergens van vijf tot zes uur les geven. Die kan pas om halfzeven terug wezen. Ria's vader is voor zijn werkzaamheden de stad uit en komt niet voor achten thuis. Zo moeten de meisjes dus elkaar maar gezelschap houden.

„Laten we het licht opknippen,” stelt Eugénie voor.

„Hè ja,” vindt Hilly. „Ik kan bijna niet meer zien. Die wol is zo donker en 't is hier bij de duim zo moeilijk.”

„Houden jullie toch ook eens een poosje op,” zegt Ria. „En laten we een beetje praten.”

„O, maar we willen veel liever naar jou luisteren,” antwoord Eugénie, terwijl ze Hilly een knipoogje geeft. Dat luisteren naar Ria is niet altijd een genoegen, want de jonge dame ratelt soms zo rad, dat ze over haar eigen woorden struikelt, maar — als het in donker praten wordt, kan dat wel een half uur duren en ze breien zo graag. Eugénie wil de pullover gauw klaar hebben, dan kan hij in vaders Kerstpakket. En Hilly hoopt ook vurig, de handschoenen als Kerstcadeautje te kunnen sturen.

Als de twee vriendinnen haar dan zo graag horen voorlezen, wil Ria wel licht maken. Laat de verduisteringsgordijnen maar zakken. Prachtig. Nu de overgordijnen nog . . .

„Laten we om de haard gaan zitten,” zegt Eugénie. „Ik ben koud geworden in de erker.”

„Ja, om de haard! En hem maar eens open zetten. Moeder

en Guus zijn natuurlijk steenkoud, als ze een half uur in die tram hebben gezeten of gestaan."

„Nou niet zo vlug, hoor," waarschuwt Hilly.

„'t Is jullie eigen schuld, als ik te vlug lees," antwoordt Ria.

„Jullie breien, of de zweep er achter staat. Daardoor gaat het bij mij ook hoe langer hoe vlugger."

Werkelijk leest ze op kalmer toon en, in plaats van steeds vlugger, zoals haar gewoonte is, gaat het al gauw nog langzamer. Daarbij verspreekt ze zich nu en dan. Helemaal niets voor Ria.

Hilly begrijpt. Er wordt gevlogen. Daar luistert Ria naar en zo ontstaan die vergissingen. Ria is bang voor vliegen. Hilly ook wel, hoor! 't Is gevaarlijk. Er komen soms luchtgevechten van. Dan wordt er geschoten. Dan vallen er wel eens bommen. Ach, maar er wordt zo vaak gevlogen. Vanmorgen onder schooltijd ook. Toen waren het Duitsers, want je kon ze zien. Engelsen en Amerikanen zitten altijd veel hoger. Wat zouden dit zijn?

„Hou maar op," zegt Eugénie. „Ik kan tòch niet luisteren, als ze zo vliegen. En niet breien ook. Ik laat telkens steken vallen."

„'t Zullen wel Duitsers zijn," probeert Hilly gerust te stellen.

„Meneer bij ons beneden zegt, dat het lesvliegen is. Nieuwe piloten, die het leren moeten. Daarom hoor je het telkens de laatste dagen."

„Zeker bij avond," antwoordt Eugénie. „Hoe kunnen ze nou in donker leren."

„Dat moet juist," gelooft Ria. „Bombarderen doen ze ook haast altijd in donker. Daarom moeten de vliegeniers het in de donkerte goed kunnen."

„Maar dit zijn geen Duitsers," doet Eugénie gejaagd. „Hoor maar, wat een zware. Vast Amerikanen. Misschien wel vliegende fortent."

„Hadden we nou maar niet zo vroeg verduisterd," zegt Ria.

„Als we naar buiten konden zien, wisten we het. De Engelsen en Amerikanen geven altijd van die witte strepen af.”

„Die zou je toch niet meer kunnen zien,” antwoordt Eugénie.

„En de Duitsers kunnen dat ook doen,” weet Hilly. „Die strepen komen er van, als ze erg hoog zitten.”

„Maar dat doen de Duitsers juist niet,” zegt Eugénie. „Alleen de anderen. O, zeg, ik ben altijd zo bang. Ik heb een keer een brandend vliegtuig neer zien komen. Vrééslijk gewoon.”

„Waar?”

„Ergens in de buurt van Apeldoorn. Moeder en ik waren in Vaassen gelogeerd. We maakten een fietstochtje en daar ineens begon de schietrij. Toen kwam er een naar beneden.”

„Op een huis?”

„Gelukkig niet. 't Viel in het land. Maar zo'n ding kan op een huis komen ook. O, hóór toch eens.”

„Dat zijn Duitse jagers,” zegt Hilly. „Je hoort het aan het geluid.”

„Ja, en die zijn ook laag, maar. . . .”

„O-o-o!” Dat roepen ze alle drie tegelijk. Geweldig, wat gaat het afweergeschut te keer. Boem-boem-boem. . . . Dan ineens: „rettettet, rettettet. . . .”

„Mitrailleurs,” bibbert Eugénie. Ze wil nog meer zeggen, maar meteen beginnen de sirenes te loeien. „Moeder,” gilt ze.

„Onder de trap,” commandeert Ria. „Ja, heus, daar zitten we altijd met luchtalarm. Dat is het veiligste plekje.”

Met z'n drieën dicht tegen elkaar aan hurken ze in de vrij kleine ruimte onder de trap. Eugénie snikt het uit. „O, dat moeder nou niet thuis is. En jouw moeder ook niet. O, wat moeten we beginnen.”

„Jouw moeder is bij die mensen, maar mijn moeder en Guus

zijn op straat of in de tram," antwoordt Ria vrij snibbig. „Dat is veel gevaarlijker."

„Moeders kunnen ons toch niet helpen," zegt Hilly. Ze is ook vreeslijk geschrokken en alle verschrikkelijke verhalen, die ze over bombardementen gehoord heeft, schoten haar tegelijk door de gedachten, toen de sirenes begonnen, maar ineens dacht ze aan wat moeder onlangs zei: „Als het onze tijd niet is, blijven we leven, al zouden er aan alle kanten bommen vallen of schoten knallen. In gevaar zijn we tegenwoordig allemaal en de Heer kan ons overal bewaren. Het geeft zo'n rust, te weten, dat er Eén is, die zorgt."

„Ze trekken af," zegt Ria. „Dat gebeurde een poos geleden ook op een nacht, weet je nog, Hil? 't Was eerst een vliegen en schieten, om er naar van te worden, toen luchtalarm en meteen was het voorbij."

„Ze geven meestal pas luchtalarm, als er bommen gevallen zijn," antwoordt Hilly.

„En die zijn er nu ook gevallen," huilt Eugénie. „Misschien wel op het huis, waar moeder is. Moeder is helemaal aan het andere eind van de stad. O, ze komen weer terug ook, geloof ik. Dan is het geen overvliegen. Dan is het wel echt hier om de stad te doen."

„'t Kunnen ook andere zijn," antwoordt Ria. „Ze komen nooit allemaal tegelijk."

Och, maar nu wordt het toch heus erg. De schoten knallen van heel dichtbij en het afweergeschut staat tamelijk ver weg. Ze schieten dus uit de vliegtuigen. Ja, dat deden ze straks met die mitrailleurs natuurlijk ook. Maar kanonschoten lijken erger.

„Boem, boem, boem, boem. Rettettet, rettettet! Boem, boem, boem, boem." Het huis trilt. De ramen rinkelen. Het luchtgevecht is in volle gang en schijnt hier vlak boven te zijn. Eugénie huilt nu niet meer, ze gilt. En Ria kermt: „Moeder, vader, we gaan dood."

„Stil maar,” zegt Hilly, als het even wat rustiger is. Zij zit in het midden, heeft haar rechterarm om Eugénie geslagen en haar linker om Ria. „Stil maar. De Heere Jezus is bij ons. Hij heeft immers zelf gezegd, dat Hij altijd bij ons zal zijn tot het eind van de wereld toe. We moeten bidden.”

„Dat heb ik nooit geleerd,” schreeuwt Eugénie.

„Dat hoef je niet te leren,” antwoordt Hilly. „Je zegt maar: o, lieve Heere Jezus, bewaar ons toch en mijn moeder ook.”

„’t Helpt niet altijd,” komt het huilerig van Ria. „De mensen in Rotterdam zullen ook wel gebeden hebben.”

„Als ze echt gebeden hebben en ze zijn toch gestorven, dan zijn ze nu in de hemel,” antwoordt Hilly. „Dan hoeven ze niet meer bang te zijn, zoals wij.”

„Daar kómen ze weer,” gilt Eugénie. „Ik wil niet naar de hemel, want dan moet ik dood gaan en ik wil bij mijn moeder blijven en mijn vader terughebben.”

Hilly schrikt van die woorden nog erger dan van het geweld daar buiten. O, die Eugénie! Die arme Eugénie! „Lieve Heere Jezus, help ons toch en wees niet boos op Eugénie, want ze

weet niets van U af,” smeekt ze in stilte. „O, Heere Jezus. . . .”

„Een bom,” schreeuwen Ria en Eugénie.

Ja, dat schijnt inderdaad een bom geweest te zijn, maar nu is het ineens veel stiller. In de verte buldert nog het afweergeschut en er zijn nog vliegtuigen, maar toch niet meer zo dichtbij. Verder, al verder gaan ze en er schijnen geen nieuwe meer bij te komen.

„Ik ga weer naar de kamer,” zegt Ria. „Je wordt hier net zo koud. . . .”

„Ja, dat kunnen we wel doen,” antwoordt Hilly.

„Nee, och nee, ik durf nog niet. Toe, blijven jullie ook nog even,” klaagt Eugénie. Hilly, die al stond, duikt weer in elkaar, maar Ria zegt: „Onzin. We horen ze heus wel, als ze terugkomen en dan kruipen we er gauw weer in.” Als Eugénie en Hilly echter blijven zitten, gaat ze toch ook niet naar de kamer. Ze hangt maar wat tegen de muur, vindt die twee daar onder de trap echt vervelend.

„Ik snap niet, waar jullie nou nog bang voor zijn. Het sein van veilig zal zo wel komen.”

„Daarom kunnen we best nog even blijven zitten,” zegt Eugénie.

„Ik dacht nooit, dat jij zo'n bangertje was, zeg,” doet Ria een beetje plagend. „Je bent nog wel de oudste en je schreeuwde het hardst. En dan te roepen: ik wil niet naar de hemel en ik wil niet dood, dat is heel erg.”

„En ik vind jóú heel erg.” Hilly snauwt, maar ze heeft ook zo'n meêlij met Eugénie. Die bibbert nog maar aldoor en dan op de koop toe zoiets van Ria te moeten horen. . . .

„Als jij niets van den Heere Jezus wist, zou je misschien nog veel banger wezen. Je hadt er Eugénie al lang een hele boel van kunnen vertellen. Ze woont al zo'n tijd bij jullie in huis.”

„Ze heeft er nooit meer over gepraat,” zegt Ria, kleintjes nu. „Als ze d'r zo graag van weten wou, had ze het maar moeten zeggen.”

„Ik wil er wel graag over horen,” zegt Eugénie. „Kwam het nou enkel dáárdor, dat jij niet zo bang was, Hil?”

„Ja.” Dat klinkt heel beslist. „De Heere Jezus laat niets met ons gebeuren, wat verkeerd voor ons is. Dat zei mijn vader ook nog, toen hij wegging. De Heere Jezus houdt zoveel van ons, maar dan moeten we ook van Hem houden en — en op Hem vertrouwen.” Hilly voelt wel, dat Eugénie haar niet

begrijpt, maar ze weet niet, hoe ze het beter moet zeggen. O, maar nu weet ze iets anders. Ja, dat zou mooi zijn.

„Hoor eens, Eugénie, mijn moeder vertelt Zondagsmiddags altijd uit de Bijbel aan Niek en Han. In de week ook wel eens, maar Zondags altijd, terwijl Tineke slaapt. Dat is van twee tot drie uur. Zal ik haar vragen, of jij daar voortaan bij mag zijn? Mijn moeder kan erg mooi vertellen.”

„Ja, dat is waar,” zegt Ria. „Hilly’s moeder vertelt reuze-fijn.”

Gelukkig, daar klinkt het sein van veilig. Hè, dat is een opluchting. Nu kunnen ze de kamer weer in. Heerlijk daar onder het licht van de lamp en bij de warme haard. Wat is het toch best afgelopen. Echt om voor te danken. Als nu de anderen ook maar goed thuis komen.

Vijf minuten later horen ze iemand hard aan komen lopen. Er wordt op het raam getikt.

„Hilly!”

„O, moeder, bent u het?”

„Ja, doe eens even open.”

Ze vliegen alle drie op Hilly’s moeder af en die sluit ze in de armen, of het allemaal haar eigen kinderen zijn. „Stakkers,” zegt ze, „hebben jullie niet vreeslijk in angst gezeten?”

„Nou èn of.”

„Hilly was niet bang, mevrouw,” zegt Eugénie. „Hilly zei, dat de Heere Jezus voor ons zorgde en dat Hij altijd bij ons is. En ze zei ook, dat ik misschien Zondagsmiddags wel mee mocht luisteren, als u aan de jongens uit de Bijbel vertelt.”

„Ja, dat mag wel, hè Moeder?”

„Natuurlijk mag dat, tenminste, als Eugénie’s moeder het goedvindt. En ik wil in de week ook wel eens een uurtje vertellen, hoor! Dat zou best op Woensdagmiddag kunnen.”

„Ja, mevrouw, o graag! Moeder vindt het vast wel goed. Die rust Zondagsmiddags altijd een poos, meest ook zo tot drie uur.”

„Wij hebben nog wel een kinderbijbel,” zegt Ria. „Daar mag je ook best in lezen. 'k Heb er niet eerder aan gedacht.”

„Vertellen is toch mooier, denk ik,” antwoordt Eugénie.

„Dan kun je tenminste vragen, als je iets niet begrijpt,” zegt Hilly's moeder. „Maar daarbij mag je ook wel uit de kinderbijbel lezen. Ik denk, dat je die ook mooi vinden zult. Dus Zondagmiddag willen we beginnen, hè? Maar nu moet ik weer naar huis. De juffrouw van boven is bij de kleintjes en die heeft niet veel tijd.”

„Moet Hilly nu al weer mee, mevrouw?” vraagt Eugénie.

„Tja, zou dat niet het beste wezen? Jullie moeders komen nu wel gauw, denk ik.”

„Mijn moeder pas om halfzeven,” antwoordt Eugénie.

„En mijn moeder is natuurlijk opgehouden door het luchtalarm,” zegt Ria. „Zouden er nog ongelukken gebeurd zijn, mevrouw?”

„'k Weet niet. 'k Heb nog niemand gesproken. Ik ben zó hierheen gehold, omdat ik erg in zorg zat over jullie. Nou, Hil, wat zullen we?”

„'k Wou liever nog even blijven, moeder!”

„Hè ja, mevrouw! En Guus brengt haar immers thuis? Dan weet ze meteen, of er niets met onze moeders gebeurd is.”

„Nou, vooruit dan.”

„Nu maar weer gauw aan 't breien,” zegt Hilly.

„Ja, zien of we nog een flink stuk kunnen doen.”

„Maar ik lees niet meer, hoor!” Zonder dat Ria het weten wil, is ze toch wel erg ongerust over haar moeder en Guus. Telkens gaat ze even naar de voordeur. Maar het is buiten zo donker. Ze kan nauwelijks het tuinhek zien. Gelukkig hoeft ze niet heel lang te wachten. Daar zijn ze. Ja, ze zaten in de tram, toen het luchtalarm kwam. Ze moesten er uit en bij vreemde mensen in huis.

„Nu mijn moeder nog,” zegt Eugénie, „maar die kan er pas over een half uur zijn.” Nauwelijks echter heeft ze dit ge-

zegd, of er klinken al weer haastige voetstappen. Ja, ja, dat is mevrouw Vervaart.

„Mijn Eugénie, mijn kindje, erg bang geweest? Ik kon niet langer bij je weg blijven. Volgende week geef ik wel wat langer les.”

Eugénie huilt even. Niet van verdriet natuurlijk. Ze is juist erg blij. Ze wil beslist dien Heere Jezus er voor danken, dat alles zo goed afgelopen is. Als Hij het vragen kan horen, hoort Hij het bedanken natuurlijk ook.

„Zal ik nu dit kleine schaap naar haar mammy brengen?” vraagt Guus, terwijl hij Hilly aan het haar trekt. „Ze moet nodig naar bed.”

„Laten we het met z'n drieën doen,” zegt Eugénie.

„Hè ja,” roept Ria.

Het mag. Stijf gearmd, lachend en lawaaiend, stapt het drietal achter Guus de donkere avond in.

„Ze denken vast, dat ik ganzenhoeder ben,” zegt die kwa-jongen. „Zo'n snaterende kudde achter me. . . .”

„Wees maar blij, jochie,” antwoordt Ria. „Nu loop je tenminste tegen niemand aan. Zien ze ons niet, dan horen ze ons tenminste.”

„O zo!” roepen Eugénie en Hilly.

VIII

Kerstvacantie

Eugénie's moeder heeft er niets op tegen, dat ze Zondagsmiddags met Hilly's broertjes meeluistert. „Och,” zegt ze, „die Bijbelverhalen zijn wel mooi en, als je vader hoort, dat jij er zoveel voor voelt, zal hij het beslist aardig vinden. Hij zelf heeft ze in zijn jeugd ook gehoord en er wel eens over gedacht, ze jou te vertellen. Er kwam

nooit van, omdat hij het altijd zo druk had. Maar als mevrouw Rietkerk tòch vertelt en er jou bij hebben wil, is het mij goed. Wanneer je maar niet de hele Zondag aan je vriendinnen besteedt, hoor! 't Is net de enige dag, dat ik tegenwoordig helemaal vrij ben."

Ja, 't is mevrouw Vervaart's enige vrije dag. Daarom begint ze al vast met 's morgens tot tien uur, halfelf in bed te liggen lezen. Eugénie vond dat nooit prettig, ging meestal op Zondagmorgen al tamelijk vroeg met een stel andere meisjes korfballen en daarna fietsen. In de winter was er om half-tien sjoelclub, vervolgens vermaakten ze zich dan nog op andere wijze. Tegen twaalfen kwam ze gewoonlijk thuis, verveelde zich 's middags, terwijl moeder rustte, ging in die tijd ook wel eens weer op stap en kwam dan soms te laat terug naar moeders zin. 't Had wel eens aanleiding gegeven tot boze woorden, maar Eugénie had die Zondagen toch stukken leuker gevonden, dan die ze nu bij Ria in huis heeft doorgebracht. Doordat ze maar twee kamers bezitten en moeder vanwege de kolenschaarste de haard niet vroeg wil laten doorbranden, was ze ook maar in bed gebleven. Ria gaat met haar ouders en broer naar de kerk en de sjoelclub bestaat niet meer, doordat de evacuatie de leden verstrooid heeft naar alle delen van de stad, ja zelfs tot ver daar buiten. Fijn dat ze nu Zondagsmiddags wat heeft. 't Is zo heerlijk dichtbij. Vijf minuten over drieën is ze weer thuis, gaat dan met haar moeder een wandeling maken of bij familie op bezoek. Als ze nu voor de Zondagmorgens ook nog iets had.... Wat doet Hilly dan? Gaat ze ook naar de kerk?

Jawel. En Eugénie mag wel mee er heen, maar ze zal er allicht niets van begrijpen. Nee, dan weet Hilly voor haar iets nog mooiers. Ze moet naar de Zondagsschool gaan, die in een der lokalen van haar school gehouden wordt.

Ook dat vindt mevrouw Vervaart goed en zo zijn dan nu Eugénie's Zondagen weer gevuld en, naar ze vindt, beter

nog dan vroeger. Die Zondagsschool is heus wel aardig en het vertellen van Hilly's moeder is schitterend. Dat er zulke mooie geschiedenissen bestonden, had ze nooit gedacht. En dat het wáre geschiedenissen zijn! Dàt is zo fijn. De meeste verhalen, die je hoort, zijn verzonnen, maar dit is alles echt gebeurd. Ze raakt er niet over uitgedacht en uitgepraat. Haar moeder krijgt er alles van te horen, zelfs aan haar vader schrijft ze er over. En die schrijft er zo eigenaardig over terug. Hij schrijft: „Bedank mevrouw Rietkerk uit mijn naam, Eugénie, en luister maar goed. Dat, wat in de Bijbel staat, is het enige van echte waarde. Ik had dat vroeger moeten beseffen. Misschien moest ik wel in deze afzondering worden gebracht, om te gaan terugdenken aan deze dingen. Onthoud alles maar goed en schrijf er me dan over. Ik hoop nog eens in de gelegenheid te zijn, om er met moeder en jou over te spreken.”

Eugénie leest ook wel eens in Ria's kinderbijbel, maar ze hoort toch liever Hilly's moeder vertellen. Het is zoals die zei: ze kan dan vragen, als ze iets niet begrijpt en ze hééft nogal eens wat te vragen. Ze vindt het maar 't fijnst, als Hilly er niet bij is, want die weet natuurlijk alles en moet haar wel erg dom vinden. Niet dat ze daar ooit blijk van geeft, maar Eugénie denkt het. Als je ook bijna een jaar ouder bent en je weet dan zoveel minder. . . . Daarom had ze er indertijd Ria niet naar willen vragen.

Als het mooi weer is, maken Ria en Hilly meestal een wandelingetje, terwijl er verteld wordt. Alleen met regen gebeurt dat niet en dan blijft Ria thuis. Daar is Eugénie blij om. Ria is een leuk kind, o èrg leuk soms, maar, als zij er bij zat, zou Eugénie stellig nooit iets durven vragen. Ria zou wèl laten merken, dat ze haar dom vond. Ria kon soms zo eigenwijs doen. Als het er op aankomt, houdt Eugénie meer van Hilly. Toch vindt ze het altijd wel leuk, met z'n drieën te zijn, behalve dan op Zondagmiddag.

„We hebben het echt getroffen met mevrouw Vervaart en Eugénie,” babbelt Ria een keer neuswijs tegen Hilly na, wat ze haar moeder hoorde zeggen. „’t Hadden best vervelende lui kunnen zijn, hè? Maar dat zijn het niet. ’t Is alleen, dat je zo zacht moet doen, vooral als mevrouw les geeft, maar verder. . . . Verder is alles wel leuk, vind jij ook niet?”

„Ja, natuurlijk,” antwoordt Hilly, die het eigenlijk een beetje een vreemd praterijtje vindt. Ria zet een gezicht, of ze nog meer op haar hart heeft. Ja, dat heeft ze ook.

„Krijgt Eugénie Zondagsmiddags veel bij jullie?”

„Welnee. Een kopje thee met een koekje.”

„En ’s Woensdagsmiddags?”

„Zeg, hoe vaak is ze al op Woensdag geweest? Jij zorgt er wel voor, dat ze daar niet toe komt.”

„Nou ja, dat is ook net de enige middag, die je helemaal voor jezelf hebt. Maar één keer is ze toch wel geweest, hè?”

„Ja.”

„Heeft ze toen veel gehad?”

„’k Weet niet. Ik was er niet eens bij. Maar dáár komt ze toch niet voor? En wat zou mijn moeder haar geven? Wij hebben zelf niet veel.”

„Nee, maar toch meer dan wij. Jullie met al die snoepbonnen. . . . Zie je,” gaat ze op gejaagde toon voort, als ze Hilly’s ogen groot van verwondering worden ziet, „ik vind het zo vervelend, dat mijn moeder haar zo weinig geven kan, als ze ’s avonds bij ons is. Zeg zelf, wij krijgen vaak wat van haar en ook van haar moeder en — als je dan niks terug doet — nou, dan lijkt het net, of je zo arm bent.”

Dat is iets, waarover Hilly nog nooit heeft gedacht. Ja, als ze bij Ria komt en Eugénie’s moeder is thuis, krijgt ze nogal eens wat, een koekje, een biskwietje of een bonbon. En Eugénie mag zelf haar snoepbonnen houden, heeft geld, om er wat voor te kopen en geeft er dan altijd van weg, maar dat je arm lijkt, als je dat niet kunt doen. . . .

„Geloof maar, dat mevrouw Vervaart veel geld betaalt voor zulk lekkers. Nooit staat ze ergens in de rij, alles wordt haar thuis bezorgd en — nou ja, ze heeft veel meer bonbons dan je op de bonnen krijgen kunt. Ze betaalt daar natuurlijk erg veel geld voor of ze koopt er bonnen bij en dat zal ook wel heel duur zijn.”

„Daar weet jij toch niks van? Ze kan best nog wat bewaard hebben van vroeger. Mijn tante Bets heeft nog chocolarepen van lang geleden.”

„Krijg jij er wel eens een?”

„Geen hele, hoor! Ze brengt er wel eens een mee, als ze komt, en dan delen we hem.”

„O. Nou, maar ik vind het toch vervelend, dat wij Eugénie nooit eens iets kunnen teruggeven. Jij niet?”

„Jawel, maar dat kunnen we toch niet helpen?”

„Nee, ik helemaal niet. Wij krijgen lang niet zoveel snoepbonnen als jullie.”

„En jullie hebt zoveel kinderen niet. Denk je soms, dat Tineke en de jongens niks lusten? Meer bonnen meer eters, zegt moeder altijd.”

„Ja, dat is ook zo.” Ria wou, dat ze dit gesprek maar niet begonnen was. Waarom deed ze het? Nu ja, omdat ze niet graag zou willen, dat Eugénie bij Hilly meer kreeg dan bij háár thuis. Die Eugénie wil zo graag 's Woensdagsmiddags naar Rietkerk. . . . Niets leuk. 't Is waar, ze hoort graag vertellen en ze is dol op Tineke en de jongens, maar dat ze altijd daar zou willen zitten. . . . Raar is het eigenlijk gelopen. Zij, Ria, was bang geweest, dat Eugénie het bij Hilly op dat bovenhuis niet deftig genoeg zou vinden en nu lijkt het, of ze dáár het allerliefst is. 't Zou nog zo erg niet zijn, als het maar geen Kerstvacantie worden moest. 't Wordt een lange vakantie voor Eugénie. Die heeft al een paar dagen vrij, als zij en Hilly nog naar school moeten en ze hoeft bijna een week later pas weer te beginnen. Mogelijk zit ze dan de hele

dag bij Hilly's moeder en speelt er aldoor met die kleine kinderen. Heeft Ria soms al niet gemerkt, dat Tineke liever bij Eugénie is dan bij háár? En Han stuift ook al zo op Eugénie af. Zonder dat ze het zelf weet, is Ria een beetje jaloers. Zij heeft lang zoveel geduld niet voor Hilly's broertjes en zusjes, ze vindt er ook niet zo erg veel aan, met hen te spelen, doet het tenminste liefst niet lang, maar toch zou ze nummer één bij die kleuters moeten zijn. Ja, dat wil onze Ria eigenlijk altijd en overal. Dat Eugénie en Hilly het goed met elkaar kunnen vinden, is wel naar haar zin, als die twee toch allebei maar het meest op háár zijn gesteld. Dat Eugénie graag naar mevrouw Rietkerk luistert — uitstekend — als ze vooral maar liever bij háár is. En ze zou het allerverschrikkelijkst vinden, als Hilly's moeder Eugénie dingen gaf, die ze van háár moeder niet krijgt. Dat schijnt dan toch niet het geval te zijn. Gelukkig. Maar Ria prakkizeert er zich suf over, of ze Eugénie niet eens iets bizonders kan geven of iets buitengewoons voor haar zou kunnen doen.

„Die Eugénie is toch een reuzemeid,” zegt Hilly op de middag van Eugénie's eerste vacantiedag tegen Ria.

„Waarom?”

„Heeft ze je het niet verteld?”

„Dat ze een reuzemeid is? Ze zou kwaad zijn, als ze het hoorde. Nogal een mooi woord.”

Hilly schatert het uit. „Nou, zeg, zo pietepeuterig is ze niet. Ze heeft zelf wel eens andere woorden gezegd, hè? Nee, maar heeft ze niet verteld, hoe fijn ze mijn moeder vanmorgen geholpen heeft?”

„O — ja,” weifelt Ria, die niet wil laten merken, dat ze nergens van weet.

„Nou, zeg, boodschappen gedaan en stof afgenomen en nog meer, geloof ik. Moeder was al helemaal klaar en anders is ze 's morgens nooit zo vroeg. En nu komt Eugénie vanmiddag, om de Kerstgeschiedenis te horen, want met de

Kerstdagen zal ze wel niet thuis zijn."

„Ik vind het gek, hoor," doet Rie eigenwijs.

„Waarom?"

„Nou, daar is Eugénie toch veel te deftig voor? Zulke dingen hoeft ze voor haar eigen moeder nooit te doen. Die laat alle boodschappen brengen."

„O ja? En onlangs moest ze wel een hoed halen, die vermaakt was."

„Nou ja, een hoed! Is dat zo erg? En dat komt natuurlijk doordat — 'k weet niet — misschien wel doordat de loopjongen van die zaak ziek was."

„Of doordat ze geen loopjongen meer hadden. Dat is immers bijna overal zo? Onze kruidenier z'n jongen is ook naar Duitsland. Vroeger kwam hij tweemaal in de week om het boekje en dan later de boodschappen brengen. Is het nou zo erg dat Eugénie een pond zout voor mijn moeder gehaald heeft?"

„O, een pond zout. . . . Jij had het over boodschappen en toen dacht ik, dat ze een hele tas vol had moeten aanslepen."

„Ja, een pond zout. En in het Kaashuis een half pond boter, als je het precies weten wilt."

„Kind, doe niet zo kattig," snibt Ria. „Wat kan mij het schelen? Voor mijn part haalt ze steenkolen voor jullie. Maar d'r moeder vindt het vast niet goed."

„Nee, van steenkolen zou ze een beetje zwart worden, maar die andere boodschappen mochten best. Ze zei zelf, dat haar moeder het gezegd had. Haar moeder moest les geven en had toen gezegd: ga maar kijken, of je niet wat voor mevrouw Rietkerk kunt doen."

O, die Ria. Wat is ze boos. Maar ze zal er niets van laten merken. Vast niet. Alleen — dat mag niet elke dag gebeuren. Als Eugénie zo graag boodschappen doet voor andere mensen, kan ze het ook voor háár moeder doen. Dat zal ze

straks om vier uur wel eens aan moeder zeggen. Ze doet dit werkelijk, maar dan wordt het er al niet beter op. Haar moeder lacht en zegt: „Kind, houd op! Ik ben blij, dat ze me niet voor de voeten loopt. Laat ze gerust mevrouw Rietkerk wat helpen. Die heeft meer te doen dan ik.”

Gelukkig hoort Ria 's avonds, dat Eugénie de hele Dinsdag met haar moeder uitgaat. En 's Woensdags om twaalf uur begint haar eigen vakantie. Dan zal ze er wel voor zorgen, dat Eugénie bij haar blijft. Hilly zal Donderdag wel van alles en nog wat moeten doen. Haar moeder heeft het dan natuurlijk extra-druk, omdat er drie Zondagen op volgen. En die dagen zelf gaat Eugénie immers met haar moeder naar Amsterdam? Ja, dat zal gebeuren, vertelt die Donderdags-avonds.

„Je kijkt net, of je 't niet leuk vindt,” zegt Ria.

„Ik vind het ook niet erg leuk,” is het antwoord. „Ik had aldoor nog gehoopt, dat het niet door zou gaan, maar er is nou net een brief gekomen, waarin staat, dat we verwacht worden. We logeren daar bij een vriendin van moeder, die heel alleen woont. Ik mag er zowat niets. Een handwerkje doen, een boek lezen en verder een beetje uitgaan. Nogal wat aan.”

„Nou, zeg! Eens in een andere stad. . . .”

„'k Was veel liever naar de kerk gegaan met Hilly en ik had dan 's avonds bij Rietkerk het Kerstfeest mee mogen vieren.”

„O ja, daar mag ik ook bij zijn. Maar wij hebben zelf een mooie Kerstboom, hè? Ja hadt natuurlijk ook bij ons kunnen zijn.”

„Dat had ik ook liever gedaan dan daar in Amsterdam te zitten.”

„Hm. Zo. Maar het allerliefst ben jij toch bij Rietkerk.”

„Natuurlijk,” antwoordt Eugénie bedaard. „Je zegt zelf, dat niemand zo mooi vertellen kan als Hilly's moeder en dan zijn

er de jongens en Tineke, hè? Jij gaat er immers zelf ook een avond heen?"

„Ja." Ria schaamt zich over haar uitval, wil die wegwerken. „'t Zou leuk zijn geweest, wij samen een avond bij Hilly en jij met Hilly een avond bij ons. Mijn vader leest dan de Kerstgeschiedenis voor en later nog een mooi verhaal uit een boek."

„Nou, daar zou ik wàt graag bij zijn geweest, hoor! En ik had er ook een beetje op gehoopt, dat moeder mee zou gaan naar Rietkerk. Ik wou, dat zij mevrouw eens hoorde vertellen."

Altijd Rietkerk, denkt Hilly. Ze heeft moeite, om niet opnieuw hatelijk uit te vallen en ze vindt het maar heel best, dat Eugénie de feestdagen in Amsterdam doorbrengen zal. Laat ze er maar blijven. 't Kan háár niet schelen hoe lang. Als dan echter mevrouw Vervaart en Eugénie 's Maandags niet terugkomen. Als er Dinsdags bericht komt, dat ze tot na nieuwjaar wegblijven, is Ria daar allesbehalve blij om. Vreselijk saai, die lange avonden zonder Eugénie.

„Je zou haar toch niet veel bij je gehad hebben," zegt moeder. „De lessen van mevrouw Vervaart staan stil tot na nieuwjaar, dus zou ze Eugénie bij zichzelf in de kamer hebben gehouden."

„Dan had ik daar ook wel mogen zijn."

„Ach ja, en daar zou het veel beter geweest zijn, dan bij je eigen moeder, hé?"

„O, nee, natúúrlijk niet. Maar wat hèb ik nou aan zo'n vakantie. Vroeger gingen we nog eens een paar dagen uit logeren of zo, maar tegenwoordig nooit meer."

„Je weet, dat ze bij de ooms ook geëvacueerden in huis hebben en er daarom geen plaats voor ons is, net zo min als wij logé's kunnen hebben."

„Die miserabele oorlog ook. . . ."

„Ja, die oorlog is verschrikkelijk, maar dan toch zeker niet

in de eerste plaats, omdat jij het er een beetje minder prettig door hebt. Als niemand méér last van de oorlog had dan jij, zou het wel schikken. Wanneer je alleen al eens rekent, hoe heerlijk het is, dat er niemand van ons weg hoeft. Eugénie en Hilly missen allebei haar vader, andere kinderen hebben weer broers in vreemde landen, of lijden armoede. Wij hebben het wel niet zo als vroeger, maar je hebt toch nog geen honger hoeven te lijden, hè? En je hebt nog voldoende kleren, je hebt een warm bed, we kunnen gelukkig hout kopen, om te stoken, als de kolen op zijn. Waarom ben je toch tegenwoordig zo weinig met Hilly? Als je meer bij haar was, had je het vanzelf leuker."

„U weet, dat die altijd wat te doen heeft. Als ze geen aardappels schilt, zit ze te breien of ze doet boodschappen, of ze past op die kleine kinderen. Nogal gezellig."

„Je overdrijft, kindje! Hilly heeft heus nog wel tijd, om te spelen ook."

„Ja, maar 't is soms net zo'n ouwe juf. Ze doet meer dan ze hoeft, echt waar. En dat is er allemaal enkel om, dat haar moeder aan haar vader zal schrijven, wat een schat ze is. Gisteren ook nog. Toen wou ze met alle geweld kool schaven en dat vond haar moeder niet eens nodig. Rode kool. Nogal een lekker werkje. Haar handen werden helemaal paars. En dan doet ze ook nog boodschappen voor die naaister van boven. Vanmiddag moet ze een jurk wegbrengen, maar liefst naar de Van Hoornstraat."

„Moet ze dat hele eind lopen?"

„Nee, dat mens geeft haar geld voor de tram."

„En als een ander mens jou ook eens geld gaf voor de tram, zou je dan met haar mee willen?"

„Nou, graag. Zo'n aardige buurt daar. Vlak bij de Ceciliastraat en daar zijn zulke mooie winkels."

„Dan moet dat dus maar gebeuren."

„Moeder — u — hoe bedoelt u?"

Dat je dertig cent van me krijgt voor twee overstapjes, omdat je zo'n stakker bent en helemaal niets aan je vakantie hebt."

„O, Moeder, fij-ij-ijn! Wat zal Hilly dat ook prettig vinden. Wij zo samen er op uit. . . . En allebei de keren in twee trams. . . . Bij het Prins Willemplein moeten we overstappen. Ik weet best de weg. En Hilly ook. Die is al eerder bij die mensen geweest. Mogen we de hele middag wegblijven?"

„Om mij wel. Maar vóór donker thuis, hoor! En geen kattenkwaad uithalen. Zeg maar tegen Hilly, dat ze goed op je passen moet."

„Of ik op haar. Ik ben al bijna elf en zij nog lang niet."

„Ja, ik krijg zo zoetjes aan een bejaarde dochter aan je. Bedenk nu maar, dat van zulke grote kinderen verstandige daden worden verwacht. Dat gemopper van je vind ik heel onverstandig, want je hebt er geen reden toe en je ontevredenheid hindert me soms geducht. Die is héél verkeerd, Ria! Wij hebben nog zoveel dingen, die anderen missen, wij behoren tevreden te zijn. Als we eens bedachten, dat alles, wat we ontvangen, uit Gods Hand is. . . ."

„Ja, Moeder, dat zal ik voortaan bedenken, héús hoor! Ik zal helemaal anders worden.

Maar nou ga ik gauw even naar Hilly, om het haar te vertellen. Wat zal ze het fijn vinden!" Meteen holt Ria de gang in, schuift haar muts scheef over de oren, trekt half haar mantel aan en rent al vastmakend de straat op. Reusàchtig vindt ze het. En reusachtig, zoals ze aan moeders ernstige woorden ontsnapt is. Ze hoort die niet

graag, want dan voelt ze zich schuldig en daar houdt ze niet van. Ze zal niet meer mopperen, ze zal voortaan heus wel tevreden zijn. Ja, ze heeft het best, pas met Kerstmis nog zo'n fijn boek gehad en een puzzle en een spel. . . . Ze heeft genoeg, om zich 's avonds mee te vermaken en overdag kan ze wel een beetje vaker naar Hilly gaan, als die geen tijd heeft, om bij háár te komen. Dat Hilly wat voor haar moeder moet doen — nou, dan helpt ze desnoods mee, of anders zijn er toch altijd de jongens om mee te stoeien, of dat schattige Tineke. Nu net een goede gelegenheid, om te maken, dat die drie weer eens een beetje op háár gaan letten en niet hun hele harten aan Eugénie geven. Reken maar, dat ze de boel op pootjes zetten zal. Daar is ze Ria Burghout voor, hè?

IX

Toch wel een goeierd

[euk, om er zo samen op uit te trekken. Alleen jammer, vindt Ria, dat Hilly die doos te dragen heeft. En zo voorzichtig als ze er mee loopt. . . . Of er taartjes in zitten.

„Zal ik hem ook eens dragen?” biedt ze aan.

„Nee, dat hoeft niet. Hij is niet zwaar.”

Mevrouw Rietkerk heeft wel even bezorgd gekeken, toen ze hoorde, dat Ria mee zou gaan. Ze heeft Hilly op het hart gedrukt, vooral voorzichtig te zijn met de doos en hem niet uit handen te geven, althans niet, zo lang de japon er nog in zit.

„Wat die tram lang wegblijft! Je kunt net zo goed lopen tegenwoordig,” zegt Ria.

„Dat zou je tegenvallen,” antwoordt Hilly.

„Mijn vader zegt het ook. En zo vol als ze dan soms zijn....

Zeg, willen we voorop gaan staan bij den wagenbestuurder?"
„Nee, hoor! Dat zou mijn moeder niet goed vinden. Ze zei nog, dat we maar zo ver mogelijk naar voren moesten gaan zitten en dat ik de doos aldoor op mijn schoot moest houden."

„Dat kan tòch niet. We krijgen vast geen plaats en, als je al zit, dien je op te staan voor grote mensen, die geen plaats kunnen krijgen."

„Dat moet ik anders ook, maar nu met de doos hoeft het niet, zei moeder. Wel straks, als hij leeg is. En nu zijn de trams niet eens zo vol."

Dat zou jammer zijn, denkt Ria. Juist zo leuk, als de tram propvol is. Wel fijn, om dan je plaats een ander aan te bieden, liefst aan een oude dame. Nou, maar zij doet het toch. Hilly moet dan maar blijven zitten met haar doos. De mensen zullen haar wel onbeleefd vinden, maar dat moet zij weten. Ria zal tonen, dat ze weet, hoe het hoort.

Ria krijgt daar echter de kans niet toe. Zowel in de eerste tram als in de tweede is plaats genoeg. Ah, ze begrijpt het al. Dat ligt aan de tijd. Hilly's moeder wou beslist, dat ze om halftwee de deur uit zouden gaan. Kwart voor twee stapten ze in de eerste tram, tien over tweeën in de andere. Dan zijn de mensen, die naar hun werk of kantoor moeten, al weg en degenen, die gaan winkelen of zo, zitten nog thuis. Maar 't is toch ook wel grappig, zo samen op een bankje te zitten en rustig te kunnen uitzien. Na het overstappen zijn ze al gauw in een stadsgedeelte, waar Ria bijna nooit komt. Wel leuk, al die onbekende straten en pleinen. Eigenlijk jammer, dat de tramrit niet veel langer duurt. Je moest de hele middag kunnen doorrijden.

„Zo, we zijn er," zegt Hilly. „Nu deze straat uit en dan de hoek om."

Het is een mooi, groot huis, waar ze wezen moeten. Een dienstmeisje doet open.

„Als 't u blijft, van juffrouw De Roos en of ik de doos mee terug mag hebben,” zegt Hilly.

„Kom er maar even in,” antwoordt het meisje en gaat met de doos naar boven.

„Of ze nooit terugkomt,” zegt Ria, als het wat lang gaat duren.

„Ik denk, dat mevrouw hem eerst past.”

„Mensen nog toe! Moet jij haar dan niet helpen?”

„Zeg, ben je niet wijs?”

„In een winkel helpt de juffrouw toch ook met passen? Ja, zeg, ga de trap maar op. Roep maar: mevrouw, ik kom helpen. O, mevrouw, hij staat u beeldig. U lijkt er wel vijftig jaar jonger in.”

Hilly houdt de hand voor de mond, om het niet uit te proesten. 't Is een heel jonge mevrouw. En dan vijftig jaar jonger...

„Zeg, ze is nog maar dertig, denk ik. Moet ze dan over twintig jaar pas geboren worden?”

„Nee, daar kunnen we niet op wachten.”

Nu kan Hilly haar lachen bijna niet inhouden en dat moet toch. Ze trekt rare gezichten, maakt een vreemd piepgeluid. Ria doet, of ze niets merkt en gaat voort: „Ach mevrouw, vijftig jaar is zo erg veel, maar negen-en-twintig jaar jonger lijkt u toch heus. Heeft u de kindervagen bij de hand? Dan zullen we u er in zetten.”

Er is geen houden meer aan bij Hilly. Ze schatert het uit.

„M-m-meid, hou toch op. Ik-hik-hik. . . .”

„Heb je de hik? Moet je je adem inhouden en dan slikken,” zegt de onverstoorbare Ria. Boven gaat een deur open. Ha, nu is de lachlust meteen weg. Hilly haalt haar zakdoek voor de dag en is aan het neustrompetteren, als mevrouw, gevolgd door het dienstmeisje, naar beneden komt.

„Verkouden?” vraagt mevrouw.

„N-n-nee, mevrouw, nee,” zegt Hilly, maar haar hoogrode kleur en ietwat tranende ogen doen mevrouw denken, dat

ze toch niet helemaal in orde is. „Komen jullie maar even mee naar de keuken,” zegt ze. „Een beker warme melk is goed voor verkouden kindertjes. Jij bent het buurmeisje van juffrouw De Roos, hè? Hoe heet je ook al weer?”

„Hilly Rietkerk, mevrouw! En dit is mijn vriendinnetje. Ria Burghout heet ze.”

„Zo-zo. Prettig voor je, dat je gezelschap hebt. Gaan jullie hier maar even zitten. Anna maakt de melk warm voor jullie en ondertussen zal ik eens gaan zien, of er nog een koekje in de trommel is.”

Elk een beker warme melk. . . . Elk twee koekjes. . . .

„Zeg, zo wil ik elke dag wel met je mee,” zegt Ria, als ze weer buiten zijn. „Wat een schattemens.”

„Ik krijg altijd wat van haar,” vertelt Hilly. „De eerste keer wou ze me geld geven, maar dat mag ik niet aannemen van moeder. Daarom geeft ze zeker wat anders.”

„Geld? Hoeveel?”

„Daar heb ik niet op gelet. Ik zei direct: dank u, mevrouw, maar dat mag niet van mijn moeder.”

„Nou, zeg, toch wel echt jammer, hè? Waarom mag het niet?”

„Ik weet niet precies. Moeder zegt: je bent geen boodschappenmeisje en je hebt geen geld nodig. Zou jij het mogen van je moeder? Ook niet, denk ik.”

„Nee, misschien niet. Maar zeg, als we nou eens een kwartje hadden gekregen of elk een dubbeltje.”

„Ik heb liever een beker melk en zulke lekkere koekjes.”

„Maar voor geld kun je wat kopen.”

„Vooraf tegenwoordig. Als je geen bonnen hebt, krijg je niks.”

„O jawel! IJs. Dat is nog zonder bon.”

„Dat is zo. Maar wie neemt nou in de winter ijs. Heb jij soms al ergens een ijscoman gezien?”

„Ik weet een zaak, een echte ijssalon, die de hele winter

open is," zegt Ria. „En ze hebben er wat een lekker ijs. Voor een dubbeltje een beker vol. 't Is in de Harremanstraat."

„Een lief eindje van ons huis af, zeg! Maar ik zou geen ijs mogen hebben, als het zo koud is, denk ik."

„O, wat jij denkt. . . . Je moeder heeft het toch zeker nooit gezegd, hè?"

„Nee. Maar daar prakkizeer je gewoon niet over."

„Als je moeder niet gezegd heeft, dat je het niet mag, kun je het gerust doen."

„Och, jij rare. We hebben er immers niet eens geld voor? Of jij soms wel?"

„Ja. Kijk maar. Ria haalt een dubbeltje en een stuivertje uit haar zak.

„Dat is voor de tram."

„Ja, maar als we eens gingen lopen? We hadden dan samen dertig cent. Daar konden we drie van die bekers voor kopen. Dat gingen we dan doen met Eugénie. Die konden we dan eens echt tracteren. Je weet wel, wat ik onlangs al zei. Net zo vervelend, dat we haar nooit wat kunnen geven."

Dat zou een idee zijn. Sinds Ria dat gezegd heeft over al wat ze van mevrouw Vervaart en Eugénie krijgen, is Hilly er ook over gaan denken. Ja, zij met z'n drieën naar die ijssalon in de Harremanstraat en dan Eugénie tracteren. . . . Máár — „'t Zou veel te raar staan, als we daar maar zo kwamen binnen gestapt."

„Waarom?"

„Nou, zo helemaal zonder grote mensen er bij. . . ."

„Dat gebeurt in een ijssalon vaak genoeg."

„Maar ik geloof niet, dat het van mijn moeder zou mogen."

„Je moet het ook niet vragen. Dat is niet nodig. Die vijftien cent zijn van onszelf. Daarmee mogen we doen, wat we willen."

„Nou, dàt weet ik niet, hoor! We hebben ze voor de tram gekregen."

„En als we ze dan met lopen zelf verdienen? 't Kan best. 't Is nog niet eens halfvier. Langer dan anderhalf uur lopen is het vast niet en we mochten immers tot vijf uur wegblijven? Of we nu hier in de buurt rondlopen òf direct op huis aan gaan. Ja, zeg, we doen het. Laten we maar een beetje doorstappen.”

Ze zetten de pas er in. Ria babbelt druk, maar Hilly zegt niet veel. Ze vindt het nu niets leuk meer. Ze weet niet, of ze geen kwaad doet. Het is waar, met lopen verdient ze die vijftien cent, maar iets, dat je niet aan je moeder durft vertellen, is natuurlijk niet goed.

„Zal ik de doos eens dragen?” biedt Ria aan.

„Och, welnee!” De doos is niet zwaar. Hij bungelt, nu hij leeg is, met het touwtje aan Hilly's pink.

„Ja, geef maar.” O, die Ria is de hulpvaardigheid in eigen persoon. Aardig als in geen tijden 't geval was. Een snoes.

„Nee, zeg,” komt het dan ineens van Hilly, „ik doe het tòch niet. Moeder zou het vast niet goed vinden. Ook niet, dat ik naar die ijssalon ging. Bij de volgende halte wacht ik op de tram.”

„Dat zou geld verknoeien zijn. We hebben al zo'n eind gelopen. We kunnen dan in elk geval wel doorlopen tot het Prins Willemplein. Kijk, daar komt net een tram aan. Die halen we niet meer, dus dan zouden we bij de halte op de volgende moeten wachten. Dat duurt misschien wel een kwartier en in die tijd ben je op het plein.”

„Ze zullen wel om de tien minuten gaan en 't is vast verder naar dat plein.”

„Tien minuten? Kun je denken. Misschien twaalf. En in die twaalf minuten zijn wij de tram een stuk voorbij. Hij zou ons op het plein misschien net inhalen, dus vroeger waren we er toch niet door en dan er dat geld voor te betalen. . . .”

„'t Scheelt nogal wat. Een overstapje kost vijftien cent en

een enkele reis twaalf-en-een half. Nee, hoor, ik blijf bij de volgende halte staan."

„Bah, wat ben jij flauw. Niks aardig."

Hilly geeft geen antwoord. Ze denkt: als ik doorloop tot het Prins Willemplein, heeft die Ria daar weer wat anders en ik wil met de tram naar huis. Zodra ze een haltebordje ziet, neemt ze Ria de doos af en zegt: „Hier wacht ik."

„Moet jij weten," is het antwoord en, zonder om te kijken, stapt Ria verder. Het spijt Hilly. Ria is nu natuurlijk kwaad. Misschien gaat ze tòch wel het hele eind lopen. Dat geeft lastige vragen, als ze alleen thuiskomt en dan al zo vroeg.

Och, och, wat blijft die tram lang weg. Ria heeft bepaald gelijk, dat om het kwartier gaat. Nu ja, dan is ze in elk geval niet al te vroeg thuis. Ha, daar komt hij eindelijk.

Deze keer moet Hilly staan. Niet erg. De doos kan nu wel een duwtje hebben. En ze heeft een mooi plekje. Ze kan fijn uitkijken. Hoeveel haltes nu nog tot het Prins Willemplein? Nog vier? Nee, nog drie, gelooft ze. Of Ria daar al zijn zou?

Wanneer de tram het plein nadert, ziet ze Ria bedaard over het trottoir voorttippelen. De handen in de mantelzakken, het hoofd iets achterover. . . . Ze kijkt helemaal niet, doet of ze geen tram hoort of ziet.

Als Hilly uitstapt, komt net de tram aan, die ze nu hebben moet. Ze hoeft maar even de straat over te steken, om in te stappen. Maar — Ria komt dan niet mee. Waarom holt die nu niet even? Zou ze niet mee willen? Zou ze tòch het hele eind gaan lopen?

Het is heel onrustig in Hilly. Zal ze instappen? Zal ze het niet doen? Ze wacht. Er komen nog trams genoeg vandaag. Daar is Ria. Zal ze aan die kant doorlopen? Nee, ze steekt over. Fijn!

„Je hebt niet veel op me gewonnen, hè?”

„'k Had al weer in de tram kunnen zitten.”

„Waarom deed je het dan niet?”

„Omdat ik op jou wou wachten.”

„Zo. Nou, dan zal ik maar mee trammen. 'k Had anders best het hele eind kunnen lopen, hoor! 'k Ben nog niks moe.”

„Maar 't is nog een reuze-eind van hier naar huis.”

„Dat zou ik voor Eugénie over gehad hebben,” antwoordt Ria langzaam en met grote nadruk. „Jij lijkt nou wel een erg gehoorzaam schaapje, maar je doet dan toch maar niks voor Eugénie. Bij haar alles opeten, wat je krijgen kunt, maar zelf eens wat geven — hó maar. Wat zouden we een leuke middag hebben gehad, als we met z'n drieën naar die ijssalon waren gegaan. Die arme Eugénie heeft daar in Amsterdam ook niet veel, dat merk je best.”

Hilly geeft geen antwoord. Zo ver had ze niet gedacht. Had ze dan misschien beter gedaan te gaan lopen en alles aan moeder te vertellen? Als moeder het dan eens goed gevonden had. . . . Maar — nee, dat zou tòch het geval niet zijn geweest. En Ria zou ook niet gewild hebben, dat ze het vertelde.

„Ik heb wèl wat over voor Eugénie,” gaat Ria voort, „maar wat begin ik met vijftien cent? De goedkoopste portie is daar een dubbeltje.”

De tram, die ons tweetal naar huis brengen moet, is al weer vol, zó vol zelfs, dat ze een eind van elkaar komen te staan. Nu ja, als Ria tòch boos is. . . . Gelukkig duren haar boosheidjes nooit lang.

Deze blijkt al heel gauw verdwenen te zijn. Wanneer Hilly, die het verst van de uitgang stond, nog niet eens goed is uit-

gestapt, heeft Ria haar al bij de arm. „O, meid, om te gieren. De conducteur heeft voor mij aan zijn petje getikt. Ik dacht: wat doe ik nou met die twee centen. Als je een duppie en een stuiver geeft, krijg je die terug, of hoogstens een twee-en-halve-cent-stuk. Daarom zette ik een gezicht als een ouwe juf, toen hij teruggeven wou, en ik zei: laat maar zo. En gerust, hij sloeg aan. Wat zeg je van zo'n eerbetoon?"

„Dat je het verdiende. Je hadt er dan toch maar een heel eind voor gelopen, hè? Hij had eigenlijk moeten zeggen: Dank u wel, juffrouw."

„Had hij best gewild, maar hij wist niet goed, of ik wel een juffrouw was. Ik kon toch ook een mevrouw zijn, niet? O, 't was om je krom te lachen. Je hadt het moeten zien. Die twee-en-een-halve cent bezorgen me wel voor een kwartje pret."

Hilly lacht mee. Fijn, dat Ria niet boos meer is. Toch wel een goeierd, hoor!

X

Dàt gaat mis

Een paar dagen later krijgen Hilly en Ria allebei een kaart van Eugénie. Op die voor Hilly staat: „Hoe maak je het?

Ik best, hoor! Maar ik zal toch blij zijn als ik weer bij jullie ben. 'k Had gehoopt, dat we twee Januari terug zouden komen, maar 't wordt de vierde pas. Zo tegen elven 's morgens. Gaan we er dan 's middags met z'n drieën op uit? Dat moet, hoor! Het is dan jullie laatste vacantedag en die moeten we goed besteden."

Hilly is er een beetje stil van. Met z'n drieën er op uittrekken zal leuk zijn, als het mooi weer is. Maar — 't zou nog leuker

zijn, als ze nu heus Eugénie konden tracteren. Het is toch eigenlijk háár schuld, dat dit onmogelijk is.

Op de kaart van Ria staat zo ongeveer hetzelfde. Wel andere woorden, maar ook zó, dat je direct begrijpt: die heeft het in Amsterdam slecht naar haar zin en verlangt hard naar iets anders. Wel een wonder, dat Ria niet terugkomt op die ijs-salon. Ze heeft er heel niet meer over gesproken, wat Hilly erg aardig van haar vindt. In alle opzichten is ze aardig geweest deze dagen. Ze hebben het echt leuk gehad samen en moeder zei ook al: „Die Ria gaat er op vooruit.” Zoveel geduld als ze met zusje en de jongens heeft. . . . En zo gezellig als ze mee boodschappen gaat doen. . . . Vroeger was haar dat al gauw te veel, maar 't is net, of ze er nu zelf plezier in begint te krijgen.

Bij deze gedachte is Hilly niet ver van de waarheid. Ria is in gaan zien, dat boodschappen doen lang zo vervelend niet is, als het lijkt en dat het veel leuker is, met Hilly's broertjes en zusje een spelletje te doen, dan dat je tien minuten als een wilde met ze ronddolt en ze dan weer aan hun lot overlaat. Natuurlijk zijn de vacantedagen niet enkel aan de kleintjes en boodschappen besteed. De meisjes zijn beiden een keer met haar moeders de stad in geweest, ze hebben gespeeld, of samen of met andere kinderen. O, 't is heus een heel leuke tijd geweest.

Hilly vindt het 's Maandagsmorgens een prettige gedachte, dat Eugénie straks terugkomt. Er ligt sneeuw en het is stralend weer. Nu moesten ze eens naar het Noorderpark kunnen en de slee van Burghout mee mogen hebben. Dat is zo'n fijne grote. Een „bobslee” noemt Guus hem. Maar die gebruikt hem meestal zelf. Jammer. In het Noorderpark is een heuvel, die niet stroef wordt gemaakt. Daar mag je glijden en sleden en al, wat je wilt.

't Is nog geen halfnegen, als Ria al bij Hilly binnen hollen komt. „Wat een weertje, hè? Dat kan je een dagje worden,”

roept ze uit. „Ik heb tegen Guus gezegd, dat hij nu toch veel te groot was voor die slee en moeder zei het ook en die tennisbaan, je weet wel, achter de Wilhelminalaan, die hebben ze onder water gezet en daar kan hij best gaan schaatsenrijden. Hij zegt wel, dat het een snertbaan is en dat hij liever wacht, tot de grote ijsbaan open is, maar hij gaat toch wel en dan is de slee voor ons.”

„Als jullie maar voorzichtig bent,” zegt Hilly's moeder op

bezorgde toon. Die Ria kan zo onbesuisd doen en die heuvel is zo hoog en als er dan zoveel kinderen met sleden zijn. . . .

„O, mevrouw, met zo'n slee als van ons kan je niets gebeuren. En we gaan vanmiddag pas, als Eugénie er bij is en die is al lang elf en Hilly is toch ook al meer op onze slee geweest?”

„Mogen wij er ook op?” vraagt Niek.

„Ja, hier in de straat, jij en Han,” belooft Ria. „En jullie mogen ons kleine sleetje wel, dan kun je de hele dag pret hebben. Wacht maar, ik ga het halen. Jullie mogen wel met me mee. Eet dan vlug je boterham op.”

De jongens zijn in de wolken en verdwijnen even later met Ria. Hilly kijkt ze na, als ze glijdend de straat uitgaan.

„Die Ria is toch een goeierd, hè Moeder?”

„Ja, maar voor die sleepartij van jullie zit ik een beetje in angst. Als die dingen met zo'n vaart van die hoogte afstui-ven”

„Maar ze kan het best, Moeder! En we zullen wel erg voorzichtig zijn.”

„Nu ja, ik zeg ook niet, dat je niet mag. Laten we maar vlug voortmaken. Juffrouw De Roos heeft een paar boodschappen voor je te doen en ikzelf ook en dan zijn er de aard-appels”

„Dáár begin ik direct aan,” zegt Hilly en ze voegt de daad bij het woord. Ze mag er mee in de kamer zitten, nu het in de keuken zo koud is. Natuurlijk gaat ze voor het raam zitten. Kijk, daar is Ria al. Han zit op het sleetje, zij trekt en Niek duwt op zijn manier. Wat hebben ze een pret. O, nu mag Niek er op. Ria wuift en beduidt, dat ze buiten blijft. Best. Des te beter schiet Hilly op. Het aardappels schillen gaat al veel vlugger dan in 't begin, nu ze het elke dag doet. Maken, dat ze gauw klaar is. Daarna de boodschappen en misschien mag Tineke dan ook wel even op het sleetje. Die staat zo verlangend naar buiten te kijken. Alleen met die wilde Ria mag het vast niet, maar als zij er bij is Moeder weet, dat zij voorzichtig is en wel goed op de kleine kleuter zal passen. O ja, moeder kan háár vertrouwen. Ze is al deze weken, dat vader weg is, toch wel echt een tienenkind geweest. Fijn is dat. Moeder kan niets dan goeds over haar schrijven. En als vader nu eens echt gauw thuiskwam. . . . Maar dat is niet zeker. Hij heeft geschreven, dat het wel langer duren kon. Zo erg gauw krijgen ze tegenwoordig geen verlof. Wel jammer. Nog een geluk, dat ze hem zo'n fijn Kerstpakket hebben kunnen sturen. De handschoenen zijn zo mooi geworden. . . . Ze hoopt, dat er gauw weer een brief van vader

komt. En als hij dan eens schreef, dat hij over een dag of wat met verlof kwam. . . . O, o, wat zou dat een vreugde zijn. Maar, als hij langer wegblijft, zal hij toch altijd mooie brieven krijgen. Moeder zal toch altijd kunnen schrijven, dat zij, Hilly, goed oppast. Geloof maar, dat ze daarvoor zorgen zal. Ze wil geen kwaad doen. Ze is er achteraf maar erg blij om, dat ze verleden week dat tramgeld niet achtergehouden heeft. Vooral omdat ze vandaag toch niet naar de Harremanstraat zouden zijn gegaan, nu er sneeuw ligt. Het loopt reusachtig mee, hoor!

Zo, de aardappels zijn klaar. Wat nu? De boodschappen? Waar moet ze heen?

Moeder zegt het haar. Fijn, dat ze al zo gauw klaar was. Moeder heeft met een paar dingen nogal haast en juffrouw De Roos misschien ook wel. Als het over elven wordt, heeft die het huis vol visite, want ze is jarig vandaag. Daarom wordt er zeker telkens bij haar gebeld.

„Ga je mee, Ria?” roept Hilly. Ja, dat wil Ria graag. De jongens kunnen zich nu alleen wel redden. Er spelen al anderen met hen mee.

Ze worden in de winkels vlug geholpen en krijgen een pluimpje van moeder, omdat ze zo gauw terug zijn. Nu maar voor juffrouw De Roos op stap.

„Denk er aan, haar te feliciteren, hoor!”

Natuurlijk denkt Hilly daaraan. Och, och, wat heeft die juffrouw het druk. Al maar worden er bloemen bezorgd. En de banketbakker komt met een grote doos gebakjes.

„Daar krijg je er straks een van,” belooft de juffrouw. „Ik ook, hè tante,” roept een leuke dreumes van een jaar of zeven. „Nee, jou slaan we over,” zegt de juffrouw, terwijl ze het meisje een tikje tegen de wang geeft. Hilly lacht. Ze kent het nichtje van de juffrouw wel. Coby heet ze. De juffrouw houdt erg veel van haar.

„Zo, nou eerst naar Van Zanten en dan naar Eulemans,”

zegt juffrouw De Roos. „'k Heb voor het gemak maar opgeschreven, wat ik nodig heb. En hier heb je de bonnen met het geld. Je hebt je portemonnaie toch wel bij je?”

Ja, die heeft Hilly. De juffrouw doet zelf een rijksdaalder in het ene vakje en de bonnen in het andere. Dan wipt Hilly de trappen af. Ria, die beneden op straat gebleven was, werd al ongeduldig. „Wat bleef jij lang weg,” zegt ze. „Als je maar weet, dat ik om elf uur thuis wil zijn, want dan komt Eugénie terug.”

„O, dat gaat best. 't Is nou nog geen half.”

Wanneer Hilly bij Van Zanten betalen wil en daartoe de rijksdaalder uitvouwt, vallen er twee bonnen op de grond. Ria raapt ze op. „Je verliest bonnen,” zegt ze.

„Dat kan niet. Die zitten aan de andere kant.”

„'t Is toch waar. Kijk maar. Twee snoepbonnen.”

Hilly pakt ze aan, maar als ze buiten zijn, zegt ze: „Ik weet zeker, dat de juffrouw me geen snoepbonnen meegegeven heeft. Ik hoef geen snoep te halen. Dat heb ik verleden week al voor haar gedaan.”

„Hoe zou ze aan deze twee komen? O, zeg, 't is vast een vergissing, dat die tussen de rijksdaalder zaten. Dat heeft moeder ook eens gehad. Ik bedoel, dat die er op zo'n manier een kwijt is geraakt. Ze heeft hem nooit teruggekregen. Die was in haar portemonnaie stellig ook tussen zo'n opgevouwen gulden of rijksdaalder ingekropen. Ze heeft nog in een paar winkels gevraagd, maar niemand wist er van.”

„Zo kan het bij mij niet gebeurd zijn,” antwoordt Hilly. „Ik had de bonnen apart.”

„En in haar eigen portemonnaie kan het ook niet gebeurd zijn, want je zegt zelf, dat je haar snoep verleden week al hebt gehaald. Ze zijn dus niet van haar.”

„Nee, maar van wie zouden ze dan kunnen zijn?”

„Dat is niet meer uit te zoeken. Er zijn vanmorgen al zoveel mensen bij haar aan de deur geweest. Ik zag er al maar de

trap optippelen. Ze heeft natuurlijk die rijksdaalder van iemand teruggekregen, toen ze wisselde."

„Ja, dat kàn. Ik hoorde haar aan den melkboer vragen, of hij terug had van een tientje."

„Daar hèb je het al."

„Dan zijn ze dus van den melkboer."

„Kun je begrijpen, dat die met snoepbonnen in zijn zak loopt. Nee, die heeft de rijksdaalder net zo opgevouwen van een ander gekregen. En 't is nooit uit te zoeken van wie. Als hij het morgen aan de mensen vragen gaat, kan iedereen wel zeggen: ze zijn van mij. Er staat geen naam op, hè? Ze zijn echt voor den eerlijken vinder. Voor jou dus."

„Ben je nou helemaal? Ik zou ze niet willen hebben. 't Zou niet mogen ook van moeder."

„Jij altijd met je moeder. . . . Je hoeft haar toch zeker niet alles te vertellen? En eigenlijk heb ik ze gevonden. Je merkte er niks van, dat ze op de grond vielen. Nee, zeg, maar nou weet ik wat. 'k Heb met nieuwjaar van mijn oma een gulden gekregen en die hoefde niet in mijn spaarpot. Daar mocht ik wat voor kopen. Ja, en bij Van Dijk hebben ze van die lekkere toffee's. Je weet wel, die Eugénie zo vaak koopt. Niet duur. Vijftien cent een ons. Voor dertig cent ben ik klaar. Ja, zeg, dat is nog beter dan dat we die dertig cent van de tram hadden bewaard. Voor ijs is het nou te koud en we zouden vandaag toch niet naar de Harremanstraat zijn gegaan en aan zo'n zak bonbons heb je ook veel meer en die kunnen we nou kopen, omdat we die bonnen hebben. Zo krijgt Eugénie dan eindelijk ook eens wat van ons. Ik zal wel doen, of het van ons samen is, hoor!"

„Dat zou het ook zijn, als ik het deed, maar ik doe het niet. Jij zegt wel, dat jij ze gevonden hebt, maar ze zaten in mijn portemonnaie."

„En jij liet ze vallen en jij merkte het niet en jij zou ze hebben

laten liggen en dan had een ander ze opgepakt. O zo. Dus, van wie zijn ze?"

„Van die ze verloren heeft."

„En kunnen wij uitzoeken, wie dat is?"

„Nee, maar . . ."

„Maar jij bent een echte ouwe zeurpot tegenwoordig. Verleden week met die tram ook. Ik ben toen wel weer goed op je geworden, maar ik vond het toch reusachtig flauw, dat je zo deedt. Je hebt eigenlijk niks over voor een ander. Jij denkt enkel maar aan jezelf. Als iedereen jou maar het lieve, zoete kindje vindt, hè? Maar dat kun je blijven, hoor! Er komt niks van uit. En als het wel uitkomen zou, dan hinderde het voor jou immers toch niet? Ik zag de bonnen liggen, ik raapte ze op en ik betaalde de toffee's. Wat heb jij er dan aan gedaan?"

Ze heeft wel gelijk, denkt Hilly. Van juffrouw De Roos zijn ze niet en het is nooit uit te zoeken, van wie ze wèl zijn. Ik moest haar d'r zin maar geven. Ze is tegenwoordig zo aardig. Nu heeft ze die slee weer voor de jongens gehaald. En wat doe ik voor haar? Net zoveel als voor Eugénie. Die vanmiddag te tracteren zou toch ook wel leuk zijn.

„Geef mij nou die bonnen maar, dan ben jij er af," zegt Ria.

„En als de juffrouw er dan toch eens naar vroeg?"

„Dan zeg je maar, dat je ze niet gezien hebt."

„Dat doe ik niet. 'k Ga voor jouw plezier geen leugens vertellen."

„O, nou, je zegt dan maar, dat je het aan mij zult vragen. Je zegt maar: ja, 't kan wel, dat ze gevallen zijn en dan heeft Ria ze zeker opgeraapt, want ik zag haar bukken. 'k Zal er niks voor kopen, eer ik jou vanmiddag zie. Goed?"

Het is niet goed, weet Hilly en toch zegt ze: „Ja".

Hilly weet geen raad

Wat zou dat in 't Noorderpark een leuke middag kunnen zijn. Ze waren er om halftwee al en ze vermaken zich best. Mooi weer, een lekker gladde heuvel, een fijne slee en — een zak toffee's. . . . Maar die toffee's doen het 'm. Tenminste voor Hilly. Eugénie is uitgelaten. Ria is door het dolle heen, maar Hilly heeft moeite, om een vrolijk gezicht te zetten en het nijpt zo akelig in haar, telkens als Ria de zak voor de dag haalt. Liefst zou ze er niet één van nemen, maar dat staat natuurlijk te raar en ze maakt er het kwaad toch niet ongedaan mee. En kwaad is het. Daarvan is ze nu wel heel zeker. Ze had Ria haar zin niet mogen geven. Ze heeft er zich eerst nog mee willen gerust stellen, dat het Ria's schuld is, maar dat weet ze nu wel beter. En ze weet

nòg iets. Ze is nu geen tienenkind meer. Ach, en dat had ze toch zo graag willen blijven.

't Is best mogelijk, dat moeder alles te weten komt. Als zij morgen weer naar school is en Eugénie komt bij moeder, dan vertelt ze misschien, dat dit zo'n leuke middag geweest is en ze zo van de toffee's hebben gesmuld. Hoe is het mogelijk, dat die Ria aan zoiets niet denkt. Eugénie kan er vanavond bij haar thuis ook wel over praten.

Tot haar opluchting blijkt echter, dat Ria wel degelijk heeft nagedacht. Wanneer ze bij het naar huis gaan het lege zakje weggooit, zegt ze: „Jongens, als we maar geen zieke magen krijgen van zoveel snoep. Er thuis niet over praten, hoor Eugénie!”

„Bij ons ook maar niet,” doet Hilly gejaagd.

„Wisten jullie moeders er dan niets van?”

„Nee,” antwoordt Ria. „De bonnen hebben we gevonden en van mijn zakgeld heb ik het zaakje betaald.”

Dat is wel wat anders dan te zeggen, dat de tractatie van hen samen is, maar Hilly vindt het best. Hilly trekt zich zelfs niets aan van dat opschepperige over zakgeld. Eugénie krijgt wekelijks zakgeld van haar moeder, maar Ria net zo min als Hilly. Hilly heeft nu echter wel iets anders om over te prakkizeren. Bah, wat is alles akelig. Ze weet niet, hoe ze straks thuis een opgeruimd gezicht zetten moet.

Ze doet erg luidruchtig, als ze binnen komt, merkt dan meteen, dat moeder niet vrolijk kijkt. Zou het — uitgekomen zijn?

Nee, dat niet, maar moeder heeft bezoek gehad van iemand, die zeker wist, dat vader voorlopig nog niet met verlof komen zou. Er is verandering gekomen. De mannen, die gelijk met vader vertrokken zijn en in dezelfde streek zitten, zullen allemaal langer wegblijven. Moeder is daar erg verdrietig over en vindt het nu helemaal niet raar, dat Hilly stil wordt en blijft. Het is zo'n grote teleurstelling.

Ja, dat ís het. Maar als moeder eens in dat hart van haar dochtertje kijken kon. . . . Daar is geen verdriet om vaders langer wegblijven. Daar is zelfs een heel klein beetje blijdschap er over. O, als vader nu werkelijk al zo gauw kwam.... Als ze daar over enkele weken, enkele dagen misschien, al aan het station zou staan. . . . Als vader dan zou zeggen: „Mijn tienenkind. . . .” Ze zou niet willen horen, dat vader het zei en niet durven zeggen, dat ze het niet meer was. Ze weet het op het ogenblik zelf niet, wat ze wil. Ze hoopt, dat het nooit uitkomen zal en zou het aan de andere kant een rust vinden, als moeder het wist. Telkens kijkt ze op de klok. Wat gaan die wijzers langzaam. Wat duurt het lang, eer het bedtijd is. En — als het dan eindelijk zover is — als ze neerknielt, om te bidden. . . . Dan wéét ze, hoe ze zover komen kon. Dan denkt ze aan wat vader schreef: „Uit jezelf kun je het goede niet doen, je moet bidden, of de Heere Jezus je Zijn kind maken wil en je voor het kwade wil bewaren.” Heeft ze dat gedaan? Het ècht gedaan? Soms heeft ze het vergeten en, als ze het deed, was het omdat vader het had geschreven maar niet, omdat ze het nodig vond. Zij zou wel goed oppassen, zij zou wel zorgen, dat ze geen kwaad deed. Nu hééft ze kwaad gedaan en niet zo’n beetje ook. Ze heeft gestólen. Ja, dat weet ze zeker. Het is haar vaak genoeg gezegd, dat je iets, wat je vindt, maar niet zo houden mag. Alleen als het helemaal niet uitgezocht kan worden, wie de verliezer is, dàn mag je het houden. Ze had het aan moeder moeten zeggen van die bonnen of aan juffrouw De Roos, dan hadden die wel geweten, wat er verder gedaan worden moest.

„Ja, maar Ria heeft ze toch eigenlijk gevonden,” tracht ze zichzelf gerust te stellen. Vergeefse moeite. Het ís donker in Hilly en het blijft zo.

De volgende morgen is ze er verwonderd over, dat Ria net doet als altijd en geen woord meer over de bonnen spreekt.

Zou die daar nou echt gerust over zijn? Het kàn toch nog uitkomen en als zij, Hilly, dan eens deed, wat Ria gezegd had? Als ze eens helemaal de schuld op háár wierp?

Ria vergeet gemakkelijk. Kon Hilly dat ook maar.

Als ze om twaalf uur thuiskomt, ziet ze, dat moeder gehuild heeft. Hevig schrikt ze. Zou de melkboer het ontdekt hebben?

Nee, er is een brief van vader en — ja, hoor — vader schrijft het nu zelf dat hij voorlopig niet thuis komt. Moeder had aldoor nog gehoopt, dat het maar praatjes waren, zoals er zo véél gaan tegenwoordig. Maar nu vader zelf schrijft, dat het zo is, moeten ze het wel geloven.

Hilly kruipt met haar eigen briefje in vaders grote stoel. Fijn, er weer eentje te hebben. Vader schrijft niet zo erg verdrietig. Hij vindt het wel heel akelig, maar ze moeten de moed niet laten zakken. Het blijft toch zo: elke dag telt af. En vader is goed gezond. Het kon ook, dat hij ziek was, hè? Dat zou nog zoveel erger zijn. Ze moeten dankbaar blijven voor al het goede, dat ze ontvangen en maar bidden, of de Heer ze allemaal wil blijven bewaren en gauw weer bij elkaar brengen wil. Vader schrijft ook, dat hij zo blij was met het pakket. Het kwam mooi op tijd, net de dag vóór Kerstmis. En met die heerlijk warme handschoenen is hij zo in z'n schik. . . . De mensen daar in Duitsland vinden ze prachtig en kunnen haast niet geloven, dat het breistertje pas tien jaar is. Vader komt daar veel aan huis bij een paar oude mensen, die een kleindochtertje van twaalf jaar tot zich genomen hebben. Dat meisje heeft geen moeder meer en haar vader moet vechten in Rusland. Ze wil graag ook zo'n paar handschoenen breien. Hilly vindt het wel goed, hè, dat zij ze namaakt? Ach, dat arme kind wil zo graag wat voor haar vader doen en het oude grootmoedertje is zo bang, dat de man ze nooit zal dragen, want er sneuvelen elke dag zoveel mannen. Als

Hilly zich bij dat meisje vergelijkt, is ze toch wel heel gelukkig, niet?

Nou, dat is ze zeker. Het klopt zo akelig in haar keel, als ze aan dat arme kind denkt. Geen moeder meer en straks misschien ook zonder vader. De tranen komen er haar van in de ogen. Ze zal voortaan ook voor den vader van dat meisje bidden.

Bidden! Maar zou je nog wel verhoord worden, wanneer je zoiets gedaan hadt, als zij? O ja, als je om vergeving vraagt. Maar dan moet je ook je kwaad bekennen en dat durft ze niet. Als je het stilhoudt, wordt het je niet vergeven. Och, ze wóu het toch eigenlijk wel aan moeder vertellen. Eerder zal ze niet gerust zijn. Maar — maar als moeder het te horen krijgt — O, o, wat zal ze dan boos zijn. En dan komt vader het ook te weten. Dan zal ze het zelf moeten schrijven. Voor je vader mag je zoiets natuurlijk net zo min verzwijgen als voor je moeder. Och, dan zou ze helemaal tienenkind-af zijn. Dat is ze eigenlijk toch wel, maar als er nu eens nooit iemand achter komt. Als vader nog een hele tijd wegblijft, is ze het misschien wel vergeten. Als het al zo lang geleden gebeurd is, vindt ze het vast niet zo erg meer. Mondje-dicht dus maar. Moeder zegt er niets van, dat Hilly stil is. Ze is zo bedroefd over vaders langer wegblijven en meent, dat daar dat vreemde aan Hilly ook door komt.

Na een paar dagen wordt alles weer anders. Moeder komt haar verdriet te boven en Hilly haar angst. Ze is één keer nog eens zelf over de bonnen begonnen tegen Ria. Ze heeft toen gezegd: „Het is gelukkig niet uitgekomen, hè?”

„Och kind, hoe zóu het uitkomen,” heeft Ria geantwoord.

„Nou, als er eens iemand aan den melkboer gevraagd had, of hij ze niet had gevonden en hij was dan weer aan andere mensen gaan vragen. . . .”

„Zoiets gebéúrt niet,” deed Ria heel stellig. „Wie ze kwijt is, weet niet, waar hij ze gelaten heeft. En zo erg is het toch

niet, om een paar snoepbonnen te verliezen? Als het nou nog brood- of boterbonnen waren. . . ."

Ja, dat zou natuurlijk een veel groter gemis voor den verliezer geweest zijn, begreep Hilly. Zo'n paar ons snoep kun je ten slotte wel missen. Maar dan. . . .

Het is Vrijdagavond. Zusje en de jongens slapen. Moeder zit kousen te stoppen en Hilly mag haar daarbij helpen. Ja, heus, dat kan ze ook al. De eigengebreide kousen van de jongens stoppen het gemakkelijkst en, als de gaten daarin niet te groot zijn, stopt Hilly ze.

De bel! En gelijktijdig drie klopjes op het ruitje van de deur. O, dat is juffrouw De Roos. Die doet altijd zo, opdat ze weten zullen, dat zij het is. Hilly kan wel even opendoen.

„Zo," zegt de juffrouw, als ze in de kamer komt, „het is hier gezellig. Moeder en dochter allebei zo ijverig aan de gang. . . ." Meteen zucht ze. Dat is iets zó ongewoons bij de vrolijke juffrouw De Roos, dat zowel Hilly als moeder haar verwonderd aankijken.

„Toch geen zwarigheden, dat u zo zucht?" vraagt moeder.

„Och — nee — eh, wat ik zeggen wou, mevrouw Rietkerk, ik heb gehoord, dat ze bij Hogendam morgenochtend spruitjes zullen hebben. Natuurlijk maar weer weinig voor veel liefhebbers, dus zullen we er vroeg bij moeten zijn."

„Ik wil wel om halfacht in de rij gaan staan," biedt Hilly aan.

„Zo vroeg hoeft het niet. Dan is het nog donker. Maar om acht uur dien je er wel te zijn."

„Dat doet ze dan," zegt moeder. „En ik kom haar tegen negenen aflossen, als ik tenminste mijn jongste drie telgen zo lang onder uw dak brengen mag."

Dit is als grapje bedoeld. Het is een uitgemaakte zaak, dat de kleintjes boven zullen zijn, als moeder voor de juffrouw de spruitjes meebrengt. De juffrouw, die anders in zo'n geval een grapje terugzegt, antwoordt nu echter gewoon „ja,

ja" en ze kijkt, of ze er met haar gedachten niet bij is. Ze hééft wat, begrijpen moeder en Hilly beiden en — ze wil het niet zeggen, waar ik bij ben, denkt Hilly er achteraan. Moeder schijnt hetzelfde te menen, want ze zegt: „Hilly, ga jij eens wat theewater opzetten. En kijk meteen eens naar zusje en de jongens, of ze wel goed onder de dekens liggen. Het is zo koud vanavond en ze waren nogal druk, voor ze gingen slapen. Ze kunnen zich best bloot hebben gewoeld. Wacht, ik zal je de theepot meegeven, want in die tijd kookt het water wel en dan kun je meteen opschenken." Ik moet goed lang de kamer uit, denkt Hilly. Och 't gebeurt wel eens meer, dat moeder iets met iemand bespreekt, waar zij niet bij mag zijn en dan vindt ze dat heel gewoon. Maar nu vindt ze het érg. Nu klopt haar hart zo onrustig. Als het tòch nog eens over de snoepbonnen ging! 't Is al wel vier dagen geleden, maar je kunt nooit weten. O, o, wat moet ze in vredesnaam zeggen, als ze er haar straks naar vragen. Als moeder het maar niet doet, waar de juffrouw bij is.

Lang treuzelt ze, eer ze weer naar binnen gaat. Nu kijkt moeder ook ernstig. En de juffrouw veegt een paar tranen weg. Ze zegt niet veel meer, drinkt een kopje thee en gaat dan weer naar haar eigen huis.

Nu zal het komen, denkt Hilly, maar er komt niets. Wel is moeder ongewoon stil, maar niet zo, als ze zijn zou, wanneer ze het van de bonnen wist.

Eindelijk wordt de nieuwsgierigheid Hilly de baas en ze zegt: „'t Was net, of de juffrouw verdrietig was, hè Moeder?" „Ze wàs ook verdrietig."

„Waarom?"

Even is het stil. Dan zegt moeder: „Och, je mag het eigenlijk wel weten, als je me belooft, dat je er niet over praat."

„Natuurlijk doe ik dat niet," antwoordt Hilly. Fijn, om zo door moeder in vertrouwen te worden genomen en ook fijn, dat het niet is, wat ze vreesde.

„Je kent die kleine Coby wel, hè? De juffrouw houdt veel van dat kindje en nu is er iets gebeurd, dat ze heel erg vindt. Coby's moeder, de zuster van de juffrouw, was Maandag wat grieperig en kon daarom niet op de verjaardag komen. Nu mocht dat kleine ding er alleen de hele dag zijn. Ze vóélde zich, dat snap je. Ze zou tante goed helpen, ze zou dit en ze zou dat. . . . En ze moest tante wat geven, dat helemaal van haarzelf was. Nou, ze mocht uit haar spaarpot wat bloemen kopen en ook twee snoepbonnen meenemen van haar eigen kaart. Die zijn ook helemaal van mezelf, hè moes, zei ze nog, toen ze de deur uitging. Een ouder broertje bracht haar weg en haalde haar 's avonds weer terug. Ze had het fijn gehad en kwam er niet over uitgepraat. Haar moeder vroeg niet, of ze het cadeautje wel gegeven had. Daar twijfelde ze niet aan. Maar vanmiddag kwam haar moeder zelf even aanlopen bij de juffrouw, ze komen aan de praat over de verjaardag en wat blijkt nou? Coby heeft wèl de bloemen gegeven, maar niet de bonnen. Dat wàs je zoiets. Niet om die paar bonnen, maar om de oneerlijkheid van zo'n klein ding, want, wat denk je, dat ze zei? Ze had de bonnen stilletjes in tante's portemonnaie gestopt bij wijze van verrassing. De juffrouw is er echt van ontdaan en Coby's moeder ook. Ze kunnen niet geloven, dat het heus zo gebeurd is. Coby's moeder wou het nog wel aannemen en vroeg, of ze dan niet op de een of andere manier zoek konden zijn geraakt, maar de juffrouw zegt, dat dit onmogelijk is, omdat ze daarvoor veel te secuur is. De broer is ook ondervraagd, maar weet nergens van, naar hij zegt. Raar. Zulke bonnen moeten toch ergens gebleven zijn. . . . 't Komt de juffrouw juist zo verdacht voor, omdat Coby nog eens zo extra er op gedrukt had, dat die bonnen van haar zelf waren. Ze dacht misschien, dat ze er dan mee doen mocht, wat ze wou. Als ze nu maar zei, wat ze er mee gedaan had. Dat ze dit niet wil, vindt de juffrouw het ergst. Ze denkt nu, dat het kindje oneerlijk is."

„Moeder, Moeder, hou op," zou Hilly willen roepen, maar dat is moeder nog niet van plan. Ze gaat voort: „En nu beschuldigt de juffrouw zichzelf van, slordigheid. Ze had de portemonnaie niet zo moeten laten slingeren, zegt ze. Mogelijk is ze bang, dat Coby er geld uitgenomen heeft en er op die manier òf door haarzelf, òf door dien broer wat gekocht kon worden. Ze zei dit wel niet rechtstreeks, maar ik begreep haar best. Ze hield niet op over die zogenaamde slordigheid. Nu ja, ze is alleen, hè? Dan laat je gemakkelijker zo'n portemonnaie liggen dan dat je met meer bent. 't Is in elk geval echt akelig."

Ik moet wat zeggen, begrijpt Hilly en, na een paar keer geslikt te hebben, komt er: „Ja, ja, 't is erg akelig." Dan gaat ze even de kamer uit. Ze kan het niet langer uithouden. Dit is tè erg. Dat het zó gelopen is. Dat die arme Coby de schuld krijgt. Dat mag niet. Ze moet zeggen, hoe het gegaan is. Maar — dan moet ze Ria verraden. Ze moet in elk geval er eerst met Ria over spreken. Die dient nu eigenlijk de schuld op zich te nemen. Ze heeft immers zelf gezegd, dat ze dit doen zou, als er iets van kwam? O, maar daar zou moeders boosheid niet door verminderen. Moeder zou zeggen: „Jij kreeg de rijksdaalder met de bonnen, jij had moeten zorgen, dat de bonnen bij de juffrouw terugkwamen." Moeder zou daarin gelijk hebben ook. Nee, nee, ze durft het niet vertellen. Als vader het hoort. . . .

Moet dan dat kleine meisje er maar van verdacht worden? Of die broer? Dàt mag zeker niet. O nee, dat wil Hilly toch ook niet. Ze weet geen raad.

Zó is het in orde

't Is nog lang geen acht uur, als Hilly Zaterdagsmorgens de deur uitstormt. Ze heeft maar heel weinig geslapen vannacht. Telkens droomde ze zo benauwd, dan werd ze weer wakker en dan blééf ze lang wakker. Van vijf uur af heeft ze telkens de klok horen slaan en al om halfzeven was ze haar bed uit.

„Kind, kind, wat ben jij onrustig,” zei moeder. „Is er iets?” Daarbij keek moeder haar zo raar aan. Dat deed ze trouwens gisteravond ook al, vindt Hilly.

„Nee, nee, Moeder, maar ik wil gauw naar Hogendam.”

Nu gáát ze dan naar Hogendam. 't Is nog bijna donker en er staan nog maar zes mensen. Zal ze er bij gaan staan? Nee, Hogendam woont op de hoek van Ria's straat en om Ria is het haar te doen. Hollen maar. Ze móét Ria spreken.

Gelukkig is Ria al beneden. „Hé, Hilly, wat moet jij?”

„Naar Hogendam. Daar hebben ze spruitjes. Maar 'k moet jou wat zeggen. Toe, ga even mee.”

„Mag ik even met Hilly mee, Moeder? 'k Ben zó terug.”

„Ja, Riaatje, maar over tien minuten ontbijten we, hoor!”

„Best, Moes!”

Dan, in de stille, halfdonkere straat, doet Hilly het vreeslijke verhaal. Ria schrikt. Ze schrikt héél erg. Op zóiets had ze niet gerekend. Reuze-aardig van Hilly, dat ze haar niet verraden heeft.

„Ja, maar we moeten het toch zèggen,” fluistert Hilly. Ze heeft haar plaatsje in de rij vast ingenomen. Langer daarmee te wachten zou onverstandig zijn, want van alle kanten komen de mensen nu aangestapt.

„'k Weet niet,” antwoordt Ria.

„Zeg, jij zou toch zeker niet willen, dat zo'n kind er de schuld van kreeg?”

„Nee, natuurlijk niet, maar we moeten er wat op verzinnen. 'k Zal er met Eugénie over praten. Die is zo handig. . . . Dat kleine ding mag de schuld niet hebben, maar wij moeten ook zien, er zonder straf af te komen. Als Eugénie nou maar niet te lang in bed blijft. Dà-à-àg! Tot straks.”

Daar ben ik niet veel mee opgeschoten, denkt Hilly. Dat die Ria het nu ook nog aan Eugénie vertellen gaat. . . . Wat moet die er wel van denken! Had zij gisteravond maar dadelijk alles aan moeder verteld. 't Wórdt nu hoe langer hoe moeilijker.

Nog vóór moeder Hilly aflossen komt, is Ria al weer op straat. Ze wenkt, trekt grappige gezichten. Zou ze er wat op gevonden hebben?

Jawel. Zodra moeder Hilly's plaats heeft ingenomen en de twee vriendinnen weer samen zijn, zegt Ria: „Meid, het komt reusachtig voor mekaar. Eugénie geeft twee van haar snoepbonnen en ze zal er een briefje bij schrijven en dan stop jij dat bij juffrouw De Roos in de bus.”

„Een briefje?”

„Ja, ze zal schrijven, dat ze achter jou in een winkel heeft gestaan Maandag en dat jij een rijksdaalder uit elkaar haalde en dat er toen die bonnen uitvielen en dat ze nou gehoord had van wie ze waren en ze daarom teruggeeft. Ze zet er geen naam onder en juffrouw De Roos kent toch haar schrift niet. Vind je het niet reusachtig? Nou komt alles in orde en wij krijgen geen straf.”

Ja, ja, dat lijkt erg mooi. Maar of het wel ècht mooi is? Hilly gelooft van niet. Op die manier komt moeder niet te weten, wat ze gedaan heeft en vader zal er nooit van horen, ze kan dan toch tienkind blijven, maar — door zo'n briefje wordt het kwaad erger, want nu komen er nog leugens bij ook. Ze wil dat onder schooltijd tegen Ria zeggen, krijgt daar echter

de kans niet toe. De eerste keer, dat ze er onder 't sommen maken over beginnen wil, ziet meneer het en waarschuwt haar. De tweede keer antwoordt Ria, zodra ze een paar woorden gezegd heeft: „Meid, schei uit, het is zo mooi, als 't maar kan.” Dit babbeltje merkte meneer niet, maar wel ziet hij, hoe Ria als een gummipoppetje door de bank hobbelt en, daar hij haar al een paar vermaningen heeft moeten toedienen vanwege haar grote onrust, gelast hij haar nu, in de achterste bank te gaan zitten. Als het geen Zaterdag was, kwam er misschien zelfs schoolblijven van, maar hij moet de trein van halféén halen en zo kan hij geen schoolblijvers gebruiken.

Als ze om twaalf uur buiten komen, zien ze Eugénie aan het hek staan. „Hallo,” roept Ria, „heb je het klaar?”

„Nee,” antwoordt Eugénie, „nee, ik doe het niet.”

„Hè, waarom niet? 't Is echt flauw. Je hebt het toch beloofd?”

„Laten we een eindje oplopen,” antwoordt Eugénie, terwijl ze haar rechterarm bij Hilly en haar linker- bij Ria insteekt. Ze voert die twee mee een stille straat in en zegt: „Zou het éérlijk zijn, als ik zo'n briefje schreef?”

„Je hebt het zelf bedacht vanmorgen en je doet er niemand kwaad mee,” stuift Ria op. „Je doet er juist goed aan, want je helpt er ons mee.”

„Zo dacht ik eerst ook,” antwoordt Eugénie langzaam, „maar, toen ik er goed over ging nadenken, toen — toen bedacht ik, dat het zònde zou zijn.”

Daar schrikken Hilly en Ria van. O, dat het zonde zou zijn, weten ze wel en daar hebben ze ook wel aan gedacht, Hilly vooral, maar dat Eugénie dit zeggen moet, Eugénie, die een week of wat geleden nog nooit op de rechte wijze van zonde gehoord had.

„Als ik — niet wist, dat — dat de Heere Jezus me hoorde en zag, zou ik het wel gedaan hebben, maar nu doe ik het niet. Je kunt toch beter straf krijgen, dan — dan dat je iets doet,

dat Hij niet goed vindt. De bonnen geef ik natuurlijk en ik wil ook wel mee naar die juffrouw, om te zeggen, dat ik van de toffee's meegegeten heb, maar zo'n leugenbriefje schrijven — néé hoor!"

Hilly maakt haar arm los. „Je hoeft niet mee," zegt ze. „Jij kon er niks aan doen. Ik ga het vertellen, nu dadelijk."

„Da's gemeen," roept Ria, „dan verraad je mij." Ze schijnt wel helemaal vergeten te zijn, hoe ze Maandag aanbood, de schuld op zich te nemen, als het nodig mocht zijn. Of Hilly dat ook vergeten is? Ze laat daar niets van merken, zegt enkel: „Ik zal vertellen, wat ik heb gedaan en jij moet maar weten, wat jij wilt doen." Dan holt ze weg. Lopen, lopen maar. 't Moet nu gauw gebeuren. Ze wil er niet langer over denken. Die verschrikkelijke avond, die lange nacht, die akelige morgen — wèg moet het, àllemaal. Die Ria telkens met haar straf. . . . Straf kan Hilly niet schelen, straf is niet half zo erg als die bange gedachten, en straf is helemaal niet te vergelijken met dat andere, dat vader en moeder nu geen tienenkind meer aan haar hebben. Om dàt maar te kunnen blijven heeft ze zo lang gezwegen, als dàt er niet tussen gezeten had, zou ze het dadelijk hebben verteld. Had ze het maar gedaan. Dan had ze zelf niet zo'n angstige week gehad en zou juffrouw De Roos niet lelijk over Coby hebben hoeven te denken.

Daar is de straat, daar is de trap! Als moeder nu maar alleen is, als Niek het maar niet hoort. Die is al zo groot, die begrijpt al zo veel.

De deur gaat open nog voor Hilly belt, want achter de deur staat — juffrouw De Roos, die juist door moeder wordt uitgelaten.

„Móéder, o juffrouw, o, ik heb het gedaan met de bonnen. Ze zaten in die rijksdaalder en we dachten, dat ze niet van u waren en dat u ze van den melkboer gekregen had en dat

u er niets van wist en dat de melkboer het ook niet wist en we wouen zo graag Eugénie tracteren, want we krijgen zo vaak wat van haar en ze krijgt nooit wat van ons en Ria mocht het geld er echt wel voor betalen en u krijgt de bonnen terug van Eugénie en. . . ."

Daar steekt me die Niek zijn hoofd om de hoek van de kamerdeur. „Wat is er?" vraagt hij.

„Niets," zegt moeder. „Blijf jij als een grote jongen bij Han en Tineke. Zo, de deur dicht, anders worden jullie koud."

Dan neemt ze Hilly bij de hand en zegt: „Ga jij eens mee naar de keuken, kindje, en vertel het me daar eens heel precies. Gaat u mee, juffrouw De Roos? Eerlijk gezegd kwam gisteravond ineens de vraag bij me op: zou Hilly er niet iets meer van weten? Die heeft Maandagmorgen nog een poosje met Coby gespeeld. Zou die niet iets hebben gehoord of gezien? Daarom heb ik het haar verteld, toen u weg was, maar ze zei me niets en dat vind ik héél erg. Zoiets had ik nóóit van onze Hilly gedacht."

Hilly huilt, o, Hilly huilt zo. Ja, 't is vreeslijk. Ze is een erg oneerlijk kind. Een nullenkind in plaats van een tienenkint.

De bel! En hóé! Of er brand is. Moeder snelt naar de deur en, als ze die open doet, wordt ze bijna ondersteboven gelopen door Ria. „Mevrouw," roept die, „ik heb het verzonnen, hoor! Hilly wou eerst niet, maar ik zei. . . ."

„Kom mee naar de keuken, Ria!"

Ria heeft geen last van tranen. O nee, die komen bij haar niet zo gauw. En ze is best in staat, om precies te vertellen, hoe alles gegaan is.

„Ziet u," zegt ze, „ik had al eerder gezegd, dat we Eugénie wel eens mochten tracteren, omdat we zoveel van haar krijgen, maar we hadden niks. Toen kreeg ik met nieuwjaar een gulden van mijn oma en die behoefde niet in mijn spaarpot. En toen 's Maandagsmorgens staan we bij Van Zanten in de winkel en zij haalt een rijksdaalder uit elkaar en daar vallen

die bonnen uit. Nou, als ik ze niet had opgeraapt, zou een ander het gedaan hebben, hè? Ik dacht, dat we ze best konden houden, want Hilly zei, dat u ze haar niet meegegeven hadt en dat ze ook niet van u konden zijn, omdat ze de snoep voor u de vorige week al gehaald had. Ik dacht toen, dat u die rijksdaalder zo met de bonnen er in van iemand gekregen had en Hilly zei, dat u een tientje bij den melkboer had gewisseld en toen zei ik: nou, dan is het nooit meer uit te zoeken van wie ze geweest zijn, want als die melkboer er naar vragen gaat, wil iedereen ze hebben. En Hilly wou eerst heus niet, hoor! Ik heb nog gezegd, dat ze een ouwe zeurpot was en dat ze niks voor een ander over had. Als er een van ons tweeën een pak slaag heeft verdiend, ben ik het."

Ria heeft het zo grappig verteld, dat Hilly eigenlijk een beetje moet lachen, hoewel haar gezicht nog nat van tranen is. Moeder en juffrouw De Roos lachen niet. Juffrouw De Roos zegt: „'t Is me een pak van 't hart, dat Coby de waarheid heeft gesproken." Moeder zegt: „Ik ben ook heel blij, dat ik nu de volle waarheid weet. Het is heel goed van je, Ria, dat je Hilly niet alleen de schuld laat dragen. Jullie hebt samen kwaad gedaan. Jij had zo niet mogen spreken en zij had zo niet mogen doen. Tenslotte had Hilly de rijksdaalder gekregen en dus ook de bonnen. Ze wist heel goed, dat ze niet naar jou mocht luisteren en ze deed heel verkeerd. Maar — daar praten we op het ogenblik niet verder over. Jullie hebt nu je schuld erkend en dat is tenminste een goed ding. Ondanks al het verdrietige ben ik dáár blij om."

„Nou, ik ook, hoor!" zegt juffrouw De Roos.

„Wilt u het ons vergeven?" vraagt Hilly haar.

Ja, dat wil de juffrouw wel. En nu moet ze heus weg. Ze was maar even iets komen vragen en heeft werkelijk geen tijd meer.

Als even later Ria ook vertrokken is, zegt Hilly: „O, Moeder, ik vind het zo erg! Nu kan ik nooit meer een tienenkind zijn."

Niek kan het binnen niet langer uithouden en kleine Han wordt ook nieuwsgierig. Wat gebeurt er toch in de keuken? Ze hebben nog nooit zoiets raars beleefd.

„Wat is er toch, Moes?”

„Niets, jongens! Hilly was een beetje verdrietig, maar dat is nu weer over. Ze gaat haar gezicht wassen en dan de tafel dekken. We eten peen. Hoe vinden jullie dat?”

„Reu-eu-euze,” roept Niek en huppelt met Han naar de kamer terug.

Was het maar waar, dat mijn verdriet over was, denkt Hilly, terwijl ze zich wast. Dat zal nooit helemaal overgaan, omdat ik nooit meer een tienenkint kan zijn.

Als ze 's avonds weer met moeder alleen is, zegt die: „Hilleke, kom nu eens dicht bij me zitten. Zo, stijf tegen me aan. En dan moeten we nog eens praten, hè?”

Hilly knikt. Ze heeft wel begrepen, dat er nog zoiets komen zou. Ze was er bang voor en heeft er toch ook een beetje naar verlangd.

„Vertel me eens, me kind, heb jij een leuke week gehad?”

„Nee, Moeder, Maandagmiddag was het al net zo naar. 't Ging fijn met die slee en we konden zo'n pret hebben gehad, als dat vervelende maar niet was gebeurd. 't Was allemaal zo akelig.”

„Vroeger zijn er ook wel eens akelige dingen gebeurd, hè? Maar dan vertelde je ze me en dan hielpen we ze samen de wereld uit. En nu zweeg je. Als je niet gehoord had, wat er van Coby gedacht werd, zou je het me misschien nooit hebben verteld. En dat vind ik nu eigenlijk het ergste.”

„Ik vond het zo erg, als ik geen tienenkint meer kon zijn.”

„Geen tienenkint meer kon héten, bedoel je. Als het nooit uitgekomen was, als vader en moeder je hun tienenkint waren blijven noemen, zou je het dan toch echt nog wel geweest zijn?”

„Nee, Moeder!”

„Waarom niet?”

„Omdat — nou, omdat de Heere Jezus toch alles zou geweten hebben.”

„Ja, Hij zou alles geweten hebben. En nog iemand anders ook. Weet je wel, wie?”

„N-n-nee, moeder!”

„Denk eens goed na. De Heer weet al wat we doen en zeggen en denken. Maar wie weet het ook?”

„Niemand. O ja, ik zelf natuurlijk.”

„Juist. We weten zelf, wat we doen. En wat zouden we er aan hebben, als iedereen zei, dat we braaf waren, terwijl we toch zelf wisten, dat dit niet waar was? Niet wat er van ons gezegd of gedacht wordt is van de meeste betekenis, maar datgene, wat we echt zijn. Begrijp je dat, Hilleke?”

„Ja, Moeder!”

„Vergeet het dan maar nooit. Je hebt erg je best gedaan, al die tijd, dat vader weg was, ik vond het fijn, dat je me overal zo goed mee hielp en ik vond het ook wel goed, dat je een tienenkint wou zijn. Maar ik heb soms gedacht: als Hilly in haar jacht op tieners nu maar nooit zo ver komt, dat ze haar fouten niet meer wil zien, dat ze die verstoppert gaat en net gaat doen, of ze niet bestaat. Zover was je nu bijna gekomen, hè?”

„Ja, Moeder!”

„’t Hindert niet, hoor kind, of er van die tieners eens wat afgaat. Als je het zelf maar ziet. En als je het maar erkennen wilt. Uitmuntend kunnen we op de duur nooit wezen, omdat we zondaren zijn. Maar voor al, wat wij fout doen, voor al, wat er aan ons ontbreekt, is vergeving bij God, omdat de Heere Jezus onze zonden gedragen heeft. Om die vergeving moeten we bidden. En dat kunnen we alleen, wanneer we ons kwaad inzien, wanneer we het willen belijden aan God

en de mensen. Aan de mensen heb je het nu gedaan, maar deed je het ook al aan God? Heb je Hem om vergeving gevraagd?"

„Ja, Moeder!"

„Dan is het in orde, Hilleke!"

XIII

Dát nooit meer

Een brief van vader. Hilly is altijd blij, als die komt, maar deze keer is er angst bij haar blijdschap. Ze heeft alles over de bonnen geschreven en in deze brief zal vaders antwoord staan. Haar hart klopt onrustig, als ze het papier van moeder aanpakt. Wat dik! O, het zijn twee vellen. Dat is nog nooit gebeurd. Ze durft bijna niet te gaan lezen, maar.... „Mijn Tienenkind," staat er boven. Heus waar? Ziet ze dat wel goed? Ja, het staat er. En verder?

„Ja, Hilleke, dit moet ik er toch nog maar boven zetten. Toen ik je laatste brief begon te lezen, schrok ik eerst heel erg. O, Hilly, Hilly, dacht ik, hoe heb je zó kunnen doen. En hoe kon je zo lang het voor moeder stilhouden. Wat maakte je het daar jezelf moeilijk mee. Maar toen ik verder las, begon ik te begrijpen. Ah, ja, die Hilly vond het zo vreeslijk, om geen tienenkind meer te zijn. Dat wou ze blijven en daarom deed ze zo. Hilly, Hilly, zuchtte ik in mezelf. Wat deed je dom. Om een cijfer voor góéd gedrag te krijgen, deed je verkéérd. Hoe kàn dat nou. Ik heb er een tijd lang over zitten prakki-zeren, hoor! Maar toen ik nog weer verder las, zag ik, dat je het zelf ook was gaan begrijpen en dat het je erg speet, zo te hebben gedaan. Daar was ik blij om. Toen zei ik: góéd zo, Hilly! Nou ben je mijn flinke dochter weer. En, als jij om

vergeving gebeden hebt, en als moeder het je vergeven heeft, doe ik dat ook.

Maar — welk cijfer moest ons meisje nu hebben? Ik dacht: dat moet ik maar net zo uitrekenen, als het op school gewoonlijk gebeurt. Alle cijfers samentellen en het getal, dat er dan komt, delen door het aantal van de cijfers. Weet je wel, daar hebben we het vroeger eens over gehad. Nu ik deze brief zit te schrijven, ben ik net honderd dagen bij jullie vandaan. Ik reken dus: als Hilly negen-en-negentig dagen een tien heeft verdiend en op die Maandag een vier, dan wordt dat samen negen-honderd-vier-en-negentig. Dat door honderd gedeeld is. . . . Weet je het? Ja, hè? Je maakt nu immers ook al breukensommen? Er komt uit: negen-en-vier-en-negentig honderdsten. Vier-en-negentig. Dat is weer bijna honderd. Daar maken we dan maar tien min van. Dus — toch mijn tienenkint, Hil! Jij blij, hè? En natuurlijk wil je het graag blijven. Maar bedenk één ding goed: een negen of een acht, die je eerlijk verdiend hebt, is beter dan een gestolen tien. Ik vind het helemaal niet onmogelijk, dat er eens weer dagen komen, waarop je geen tien verdient. Maar dan moet je hem ook niet willen hebben. Dan moet je denken: nee, hij komt me niet toe, dus ik wil hem niet. Zul je dit niet vergeten?

Fijn dat Ria zo rond voor de waarheid uitkwam. En héél fijn, dat je zo'n aardig vriendinnetje hebt aan Eugénie. Ik denk er Zondagsmiddags altijd aan hoe ze naar moeder zit te luisteren. Wat zien we toch vaak, dat dingen, die wij vervelend vinden, later juist goed bleken te zijn. Die Eugénie heeft het allicht verschrikkelijk gevonden, dat ze haar huis uit moest en juist daardoor mag ze nu van den Heere Jezus horen. Wie weet, waarvoor het nodig was, dat ik bij jullie weg moest en nu zoveel langer moet wegblijven, dan we dachten. Daar heeft God ook Zijn bedoeling mee en er kan nog best eens een tijd komen, dat we ook daarvoor Hem gaan danken.

Of ik nog lang wegblijf, vroeg je? Ik weet het heus niet, kindje! Maar elke dag is er een dichter bij mijn verlof. En, zeg, als ik begin Januari weg had mogen gaan, was de pret nu al voorbij. Dan zat ik al weer hier en hadden we het gehad, terwijl het nu nog moet komen. Wie weet, hoe gauw. 't Gebeurt soms heel onverwacht. Wat zullen we dan blij zijn, hè?

Maar nu houd ik eens op. Mijn brief aan jou is deze keer bijna net zo lang, als die aan moeder. Mijn arm is moe van al dat schrijven.

Kus Tineke en de jongens van me. Lees de brief nog maar eens een keertje over en onthoud, wat ik je over de tien schreef. Alleen een cijfer, dat eerlijk verdiend is, heeft waarde.

Dag mijn schattekind! Een stijve pakkerd van

je vader."

O, o, die Hilly. Wat is ze blij. Denkt vader, dat ze ooit zijn brieven weggooit? Dat schijnt wel zo, want hij schrijft: „Lees de brief nog eens een keertje over." Als ze weer schrijft, zal ze hem wel eens vertellen, dat ze nog niet één van zijn brieven heeft weggegooid, dat zij ze telkens overleest, hoewel zij ze zo ongeveer uit haar hoofd kent. En déze brief — dié zal ze elke dag overlezen, geloof dat.

Wat is nu alles nog goed afgelopen. Wat fijn, dat ze toch nog vaders tienenkind is.

Ze krijgt een beetje een kleur, als ze denkt aan wat vader schrijft over een gestolen tien. Dat je een cijfer stelen kunt is iets, waarover ze nog nooit had gedacht. Vader heeft gelijk. Het kàn. Maar dat wil ze niet. Ze hoopt, dat ze nooit meer zoiets zal doen als met die bonnen. Ze moet bidden, er voor bewaard te blijven, zegt moeder. En ze moet, als ze iets verkeerd wil doen, aan den Heere Jezus denken. Als ze dat

ècht doet, zal ze kracht ontvangen, om „neen” te zeggen tegen het kwade.

— Ja, ja, dat gelooft ze wel. En, als ze tòch een keer iets doet, wat niet goed is, zal ze het zo gauw mogelijk aan moeder vertellen. Nooit wil ze meer blijven rondlopen met zoveel akeligs in haar hart. Nee, hoor! Dàt doet ze niet meer.

INHOUD

	Blz.
I. Een mooi plan	7
II. Die eerste morgen	14
III. Een moeilijk geval	22
IV. Zou dat meevallen?	29
V. Dat is dan Eugénie	35
VI. Met z'n drieën	42
VII. Angstige ogenblikken	51
VIII. Kerstvacantie	60
IX. Toch wel een goeierd	71
X. Dàt gaat mis	79
XI. Hilly weet geen raad	87
XII. Zó is het in orde	96
XIII. Dàt nooit meer	104